

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Stručný pohled na současné evropské archivnictví

Jan Ryšavý

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan Ryšavý**
Osobní číslo: **H09281**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Název tématu: **Stručný pohled na současné evropské archivnictví**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Vymezení pojmu archivnictví. Stručný vývoj archivnictví v ČR po roce 1945. Stručný vývoj archivnictví v Evropě po roce 1945. Nejvýznamnější evropské archivy. Spolupráce archivů v Evropě. Legislativa v Evropě. Perspektiva současného archivnictví.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Aktuální články v odborných archivních periodikách a časopisech. Webové stránky České archivní společnosti. Webové stránky zahraničních archivů. Zveřejněné zprávy ze zahraničních cest českých archivářů. Aktuální nabídky mezinárodních archivních stáží.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Helena Pochobradská

Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2012**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuhle práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci použil, jsou uvedené v seznamu použité literatury.“

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

Jan Ryšavý

V Pardubicích dne 29. 3. 2012

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Heleně Pochobradské za ochotu a vstřícnost během vedení mé bakalářské práce. Dále chci poděkovat všem mým blízkým za podporu během studia a při psaní této práce.

Anotace

Práce se zabývá stručným pohledem na evropské archivnictví, definuje pojem archivnictví, popisuje vývoj archivnictví v České republice a v Evropě po roce 1945, kde si všímá vývoje legislativy, organizace a vzdělávání archivářů. Zaměřuje se také na mezinárodní spolupráci a na organizace s tím spojené. Snaží se poukázat na nové trendy, které budou mít na archivnictví značný vliv.

Klíčová slova

archiv, archivnictví, archivní síť, archivní legislativa, mezinárodní spolupráce

Abstract

The work deals with a brief look at the European archives, archival defines and describes the development of archives in the Czech Republic and in Europe after year 1945, where it focuses on the development of legislation, organization and training of archivists. It also focuses on international cooperation and organizations connected with it. It seeks to highlight the new trends that will have a significant influence on archives.

Keywords

Archive, archiving, archives, archive network, archival legislation, international cooperation

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení pojmů archivnictví	3
2.1. Definice archivnictví	3
2.2. Stručná historie archivnictví od antiky po novověk	4
3. Stručný vývoj českého archivnictví po roce 1945	6
3.1. Historie	6
3.2. Současná archivní legislativa v České republice	9
3.3. Zákon č. 499/2004 Sb.....	10
3.4. Soustava archivů	10
4. Stručný vývoj archivnictví v Evropě po roce 1945.....	12
4.1. Francouzské archivnictví	12
4.2. Rakouské archivnictví	14
4.3. Německé archivnictví	18
4.4. Anglické archivnictví	23
5. Nejvýznamnější evropské archivy	28
5.1. Francouzský národní archiv	28
5.2. Rakouský státní archiv	31
5.3. Spolkový archiv v Německu	32
5.4. The National Archives	34
6. Spolupráce archivů v Evropě	37
6.1. Archivní politika Evropské unie	37
6.2. Historický archiv EU	37
6.3. Mezinárodní spolupráce na úrovni organizací	40
6.4. MoReq2	45
7. Legislativa v Evropě	48
7.1. Obecný vývoj legislativy v Evropě	48
7.2. Archivní legislativa ve vybraných státech Evropy	49
8. Perspektiva současného archivnictví	52
8.1. Perspektiva archivnictví v celosvětovém rámci	52
8.2. Perspektiva českého archivnictví	53
9. Závěr.....	55

10. Prameny a literatura	56
11. Resumé	60
12. Přílohy	61

1. Úvod

Archivnictví je v Evropě oblastí s velmi silnou a dlouhodobou tradicí. V každé zemi se vyvíjelo odlišně a to až už v důsledku jiné organizace správy nebo v důsledku rozdílné kultury. Cílem mé bakalářské práce je podat ucelený pohled na současné archivnictví v Evropě, poukázat na vývoj v jednotlivých evropských zemích a na směr, jakým se současné archivnictví ubírá.

V prvních kapitolách se budu snažit odpovědět na otázku, co to vlastně archivnictví je, budu se zabývat jeho vymezením, definicí a stručným popisem vývoje této oblasti v rámci Evropy. Dále stručně popíši vývoj českého archivnictví a vývoj archivnictví ve vybraných zemích Evropy. Zde, kvůli velkému počtu evropských zemí a rozsahu práce, volím řešení a to zabývat se jen několika státy, u kterých jsem usoudil, že měly v minulosti i v současné době velký vliv na archivní vývoj a udávaly nové trendy. Popis archivního vývoje v jednotlivých státech začnu rokem 1945, kdy skončila druhá světová válka a evropské archivnictví se začalo nově formovat. U jednotlivých států se zaměřím především na vývoj legislativy, vzdělání a organizaci archivů. V samostatné kapitole popíšu některé významné evropské archivy, jejich historii a současnou organizaci. V dalších částech práce se zaměřím především na archivnictví v rámci Evropské unie, mezinárodní spolupráci na úrovni organizací a to především Mezinárodní archivní rady nebo Evropské skupiny pro archivnictví. Konec práce bych chtěl věnovat vývoji legislativy v Evropě a zabývat se perspektivou archivnictví a to jak v České republice, tak ve světě, který je den od dne plný nových informačních technologií a nových postupů.

Hlavním zdrojem informací mi byly především periodika jako Archivní časopis a Sborník archivních prací, kde jsem většinou čerpal z článků o archivnictví v dané zemi a musím podotknout, že i když některé články byly napsány vcelku dávno, tak v mnoha věcech jsou stále aktuální. Použil jsem také články o konferencích Mezinárodní archivní rady¹ a články o mezinárodní spolupráci². Využíval jsem především článků Bořivoje Indry a Libuše Urbánkové. Také jsem čerpal cenné informace ze skript Jiřiny Štouračové³ a skript Ludmily

---

¹ MACEK, Oskar - WANNER, Michal. 16. kongres Mezinárodní archivní rady v Kuala Lumpur, 21.-27. 7. 2008. *Archivní časopis*. 2008, roč. 58 č. 4, s. 289-307.

² SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440.

³ ŠTOURÁČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

Sulitkové⁴. V oblasti anglického archivnictví mi pak byla cennou inspirací bakalářská práce Žanety Marešové⁵. Také jsem byl nucen čerpat z internetu, díky němuž jsem byl schopen doplnit zastaralé informace z předešlých pramenů a mohl jsem probádat oblast současného evropského archivnictví, o které v české literatuře ještě mnoho napsáno nebylo.

---

⁴ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Archivní teorie a metodika*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

⁵ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictv%C3%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

2. Vymezení pojmu archivnictví

V minulosti bylo archivnictví chápáno jako nauka, výukový předmět a jako správa archivů, včetně jejich organizace, a ochrany archiválií. Nebylo tedy definováno jako samostatná vědecká disciplína. Dlouhé roky docházelo k prosazování archivnictví jako vědecké disciplíny. Vědeckost archivnictví prokazuje například stať Václava Babičky a Tomáše Kaliny o základních principech, které jsou uplatňovány právě v tomto oboru. Poukazují na to, že hlavním předmětem výzkumu archivní vědy je vznik a struktura archivních fondů. V českém prostředí je patrnější tendence považovat vědecké archivnictví jen z části teoreticko- metodické. V dnešní době se již plně prosadilo pojmání archivnictví jako vědecké disciplíny a začali vycházet studie, které se zabývají jeho novým studiem a jeho studiem v období nových technologií, počítačů a elektronických dokumentů⁶.

2. 1. Definice archivnictví

Archivnictví můžeme definovat v českém prostředí podle zákona 499/2004 sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, jako „*obor lidské činnosti zaměřený na péči o archiválie jako součásti národního kulturního dědictví a plnící funkce správní, informační, vědecké a kulturní*“⁷. Tahle činnost probíhá na území archivu, jež slouží k péči a ukládání archiválií, což jsou takové dokumenty, které byly vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem vybrány ve veřejném zájmu k trvalému uchování a byly vzaty do evidence archiválií⁸. Archivy lze také prezentovat jako instituce, v nichž je uloženo a spravováno množství archiválií z vymezené sběrné oblasti archivu, v níž sídlí správa archivu, kde je také možné archiválie vidět, resp. studovat. Nebo je chápán jako soubor vybraných písemností vzešlých z činnosti konkrétního úřadu, instituce či jednotlivce, tedy archivní fond, a jako budovu, v níž jsou archiválie uloženy⁹. Trochu odlišný pohled na archivnictví nám může nabídnout exkurze na archivnictví ve Francii. Zde mají oproti našemu pohledu na archivnictví jisté odchylky. Základní odchylkou je hlavně v tom, jak náš a jejich zákon definuje archiválii. U nás je archiválie takový záznam, který byl vzhledem ke svému významu vybrán ve veřejném zájmu k trvalému uchování a byl vzat do evidence archiválií,

⁶ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Archivní teorie a metodika*. Ústí nad Labem, 2009.

Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

⁷ Zákon 499/2004 sb. Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

⁸ Tamtéž.

⁹ ŠTOURÁČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

pokud tohle nespĺňuje, tak zůstává pouze dokumentem. Ale podle znění z francouzského zákona jsou archiválie soubory dokumentů jakéhokoliv data, místa uchování, formy a nosiče, vytvořené nebo obdržené jakoukoliv fyzickou či právníkou osobou a jakýmkoliv veřejným nebo soukromým orgánem v průběhu jejich činnosti. Uchování těchto dokumentů je organizováno ve veřejném zájmu, jak pro potřeby zajištění práv fyzických a právních osob, veřejných i soukromých, tak pro historickou dokumentaci. Dále pak rozlišují více kategorií archiválií a to na živé, mezidobé a definitivní. Může se zdát, že české definice je přesnější, ale podle Bořivoje Indry má obojí pojetí, jak to české, tak to francouzské své přednosti i nevýhody¹⁰. Ale i když se v různých zemích objevují různé odchylky, tak cíl mají všechny archivy stejný.

2.2. Stručná historie archivnictví od antiky po novověk

Historie archivnictví a archivů, jejichž název je odvozen z řeckého slova archeion, sahá až do období starověké antiky. Zprvu se nejcennější písemnosti uchovávaly na hliněných tabulkách, které byly typické právě pro období antiky. Ve středověku pokračovala antická tradice ve smyslu kancelářské činnosti a vedení register jak u dvora římských císařů, tak v papežské kanceláři. Od vrcholného středověku můžeme sledovat dvojí linii utváření archivů. V prvním případě šlo o tzv. listinné archivy a ve druhém o běžné kancelářské písemnosti ze sféry správní, soudní a finanční, tedy jakési archivy správní. Zavedení registratur v Německu od sklonku 15. a hlavně v 16. století znamenalo v ukládání a pořádání spisových materiálů hodnotový zlom. Chronologické ukládání písemností, obvyklé ve středověku, bylo nahrazeno pořádáním podle věcného hlediska na základě jakýchsi prvotních spisových plánů. K správním písemnostem se samozřejmě v jednotlivých dobových kancelářích řadily rovněž různé úřední knihy (správní, evidenční, finanční). Nové podněty, též ve smyslu byrokratizace a nakládání s úředními písemnosti přineslo racionální osvícenecké 18. století. Archivy, především ovšem z centrálních soudobých fondů, se začínají utvářet jako samostatné instituce spravované odbornými silami, což ovšem někdy také vedlo k nezájmu o starší fondy. Ve Francii utvořilo revoluční Národní shromáždění v r. 1789 samostatný archiv, do něhož měly být soustřeďovány nejen nově vznikající centrální fondy, ale také fondy zestátněných institucí. V r. 1794 přijalo Národní shromáždění speciální archivní zákon, podle něhož archivy nemají sloužit pouze jako právní báze pro své držitele, ale mají být otevřeny pro účely vědeckého bádání. Postupně se tedy jak ve Francii, tak i v jiných evropských státech ujímalo

---

¹⁰ Indra, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398.

povědomí, že svou důležitost mají nejen „živé“ písemnosti jako součást stávajících registratur, ale že starší fondy mohou dobře posloužit historickému bádání a že tedy jejich správa má hlubší kulturní význam. S vytvářením se nových států v Evropě v 19. století, přejímali tyto nové pozice i „archivy“ předchozích vládců a vznikal tedy problém tento materiál náležitě zajistit. Uzavřené fondy, které již nebyly potřebné pro další úřadování, byly převáděny do historických archivů a oddělovány tak od stávajících registratur. Archetypem se tedy pro péči o historické fondy v 19. století stávají takzvané státní archivy. Státní jsou určeny k uchovávání písemností konkrétního státu a jeho úřadů. Takový systém tedy v klasické podobě zůstává zachován například ve Francii, kde k jeho uvedení v život došlo již na sklonku francouzské revoluce. Dneska takové archivy pečují i o archiválie středních a nižších správních článků konstituovaných na teritoriu toho kterého státu. Jinak je tedy archivnictví organizováno v Německu, Rakousku, Švýcarsku a v zámořských zemích, jako jsou Spojené státy americké, Kanada a Austrálie. Zde jsou centrální archivy, náležité pro ukládání písemností z úřední roviny správy, zatímco jinak si každá země na své úrovni vytváří vlastní zemské, státní a kantonální archivy. Zvláštní vývoj vykazuje Velká Británie, kde jsou kromě centrálního archivu „Public Records Office“, kompetenčně náležitého pro celé království a samostatných archivů pro Skotsko a Irsko už jen na regionální úrovni archivy samosprávných samostatných korporací, které ovšem po dohodě s centrálním archivem mohou na své úrovni přejímat i materiály příslušných státních úřadů. Stejně fungují i regionální neboli departementní archivy ve Francii. I v Rakousku tvoří archivy jednotlivých rezortů v rámci centrálního „Österreichisches Staatsarchiv“ autonomní odborná oddělení. Od osmdesátých let v Evropě dochází ke zvýšenému zájmu o elektronicky přenášené záznamy. Přičemž dnes se začalo elektronických dokumentů užívat ve všech sférách života a digitálně pořizované záznamy hrají velkou roli v archivnictví téhle doby¹¹.

---

¹¹ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Vývoj archivů a jejich institucionalizace v českých zemích (v evropském kontextu)*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

3. Stručný vývoj českého archivnictví po roce 1945

3.1. Historie

Abych se mohl zabývat českým archivnictvím po roce 1945, neobejdu se bez lehkého exkurzu ještě víc do minulosti a to do období po první světové válce. Po roce 1918 se objevil závažný problém, který narušoval vytvoření uceleného organizačního systému československého archivnictví a také narušoval pracovní a archivářské vztahy mezi archiváři. Tímto problémem byl spor mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem školství, což bylo důsledkem nejednotně vykládaného rozhodnutí o rozdělení vládních prací v listopadu 1918. O Ministerstvu školství se psalo, že zřídilo ve svém resortu zvláštního odborného archivního referenta, jmenovalo archivní poradní sbor, postaralo se o vybudování státní archivní školy a jmenovalo státní inspektory pro archivnictví a knihovny. Svou starost a péči o archivy odůvodňovali na základě nařízení Národního výboru ze dne 29. října 1918 č.3 Sb. z. a n. o ochraně uměleckých a historických památek, jakožto i písemné památky a archiválie. Co se týkalo Ministerstva vnitra, tak to dále vykonávalo své tradiční úkony archivní péče a bylo opřeno o svůj archiv, ustavený z předchozího místodržitelského archivu, který soustřeďoval archivní materiál, vzniklý z činnosti nejvyšších politických, soudních a finančních úřadů zemi České koruny¹². Neustálé spory vyústily 30. ledna 1922 ke konání ministerské porady. Opětovně se dospělo k tomu, že oba resorty předložily návrhy archivního zákona, který měl posoudit sbor archivních expertů. Ale tyhle snahy padly, jelikož se Ministerstvu vnitra nechtělo o správu dělit s jiným resortem. V roce 1934 byla vypracována Ministerstvem unifikací osnova zákonného opatření, které hodlalo svěřit vrchní dozor nad veřejnými archivy Ministerstvu vnitra. Ministerstvu školství měly připadnout soukromé archiválie v rozsahu předpisů o ochraně památek. Podle všeho ale archivní orgány ministerstva školství nepovažovaly návrh za dostatečný a chtěly náležitě rozšíření osnovy. Poté došlo k ustavení zvláštní pracovní skupiny a po více jak osmdesáti schůzkách bylo v průběhu let 1935 – 1939 vypracováno 13 variant archivního zákona. V roce 1939 tuhle realizaci nečekaně přerušila německá okupace, během které nebyl čas na organizační otázky archivnictví, jelikož je okupanti řešili po svém. I když došlo k podstatnému zlepšení zejména ve zpřístupnění celé řady archivních fondů ve prospěch badatelské veřejnosti, tak nadále existovaly závažné nedostatky jako například nevydání archivního zákona a především, nedošlo ke sjednocení názorů na jednotný organizační model československého archivnictví. V důsledku rozložení mocenských sil se

---

¹² ŠAMBERGER, Zdeněk: *Studie k dějinám Československého archivnictví*. Praha, Národní archiv 2005, s. 110. ISBN – 80-86712-23-0.

stal Archiv ministerstva vnitra faktickým archivem státním, jelikož přijímal písemnosti veřejné správy, politické, soudní, finanční a ještě písemnosti od resortů, které nedisponovaly archivem vlastním. Poklesl lehce význam Zemského archivu v Praze, ke všemu vznikl v roce 1928 Zemský archiv v Opavě. Ještě deset let před vznikem Zemského archivu v Opavě vznikl Státní archiv zemědělský¹³, v roce 1919 při ministerstvu obrany Vojenský archiv, v roce 1929 se spojil s Archivem národního osvobození v archiv Památník národního osvobození. V roce 1923 byl založen Československý železniční archiv, v roce 1934 Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Československé republice.¹⁴ Církevní archivy stály v meziválečném období stranou, kromě Pražského arcibiskupství, kapituly a olomoucko – kroměřížského archivního komplexu.

Po osvobození v roce 1945 vychází částečně z ilegality archivní sekce při zemském národním výboru v Praze, která si stanovila úkol a to vypracovat návrh na reorganizaci českého archivnictví. Tenhle návrh měl ovšem nějaké nedostatky, jako byly nedostatky v oblasti vytvoření Ústředního archivu nebo nedostatečné vyhranění pojmu archiválie oproti památkářskému pojetí. Po válce došlo k opětovným sporům mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem školství a národní osvěty. Ministerstvo školství a národní osvěty se odvolávalo na usnesení vlády z 23. listopadu 1918 a Ministerstvo vnitra na zásadu kontinuity, vyplývající z ústavního dekretu presidenta republiky z 2. dubna 1945. Na ministerstvo školství a národní osvěty byl vyvíjen nátlak, aby vytvořili archivní zákon, který československému archivnictví tolik chyběl.

Spor mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem školství a národní osvěty byl vyřešen 11. listopadu 1948. K rozhodnutí došlo na poradě, které se účastnili zástupci Ministerstva školství, Ministerstva vnitra a Archivu ministerstva vnitra. Rozhodnutí padlo ve prospěch Ministerstva vnitra a to zejména díky jeho velmi silnému postavení ve vládě a na základě toho, že organizace archivnictví by měla být svěřena někomu, kdo má největší přehled nad všeobecnou veřejnou správou¹⁵. Na základě toho došlo k odstranění dvojkolejnosti archivnictví v rámci státních a samosprávných archivů a došlo k centralizaci archivní správy a k postupné změně struktury archivnictví. Od 1. ledna 1949 začaly vznikat krajské archivy. Ze začátku byly pouze jako krajské archivní pobočky a depozitáře Archivu ministerstva

---

¹³ ŠAMBERGER, Zdeněk: *Studie k dějinám Československého archivnictví*. Praha, Národní archiv 2005, s. 110. ISBN – 80-86712-23-0.

¹⁴ ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno, Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

¹⁵ ŠAMBERGER, Zdeněk: *Studie k dějinám Československého archivnictví*. Praha, Národní archiv 2005, s. 110. ISBN – 80-86712-23-0.

vnitřní. Na základě těchto změn byl Archiv ministerstva vnitra přejmenován na Ústřední archiv ministerstva vnitra. Postupně se začaly vytvářet městské archivy, které byly základem pro následně vytvářené okresní archivy, jejichž zakládání započalo již v roce 1946, ale k rozsáhlému zakládání okresních archivů dochází především v letech 1949 – 1952. Tyto archivy se staraly především o písemnosti měst, obcí, škol, far, korporací a spolků působících na území okresu. Dále dochází ke vzniku podnikových archivů, kdy pro ně byla v roce 1951 vydána směrnice. Téhož roku dochází ke zřízení státní archivní komise, nahrazující zrušenou archivní radu. Na jejích bedrech měla ležet konečná zákonná úprava československého archivnictví. 21. 3. 1952 došlo ke zrušení Institutu archivních inspektorů, jelikož ztráceli svůj význam. 7. května vstoupilo v platnost vládní nařízení o archivnictví¹⁶ na jehož základě se rozhodlo o jednotné organizaci a řízení archivnictví, svěřené Ministerstvu vnitra, o vytvoření jednotného státního archivního fondu a zřízení Státního ústředního archivu v Praze, jež měl obsahovat fondy Ústředního archivu ministerstva vnitra a fondy Archivu Země české. Dalšími státními archivy (později Státní oblastní archivy) se staly Moravský zemský archiv, Slezský zemský archiv a krajské archivy. Od roku 1955 tvořily druhé oddělení státních archivů zemědělsko – lesnické archivy. Co se týkalo struktury archivnictví, tak spadalo pod Ministerstvo vnitra a bylo řízeno prostřednictvím archivní správy. Vzniká Vědecká archivní rada jako poradní orgán. Na počátku byl v čele archivní správy náčelník archivní správy, který měl po boku odborného vedoucího archivní správy (odborný archivář). Podle Jiřiny Štouračové existovala na krajských správách ministerstva vnitra archivní oddělení, v jejichž čele byl náčelník. Dalšími členy oddělení byli referenti jednak pro okresní archivy, pro podnikové archivy, pro jednotný státní archivní fond a také skartační referent. V roce 1966 došlo k reorganizaci archivní správy, přičemž referenti krajských správ pro okresní a podnikové archivy byli převedeni do státních archivů¹⁷. V roce 1974 došlo ke schválení zákona o archivnictví č. 79/1974 sb., který stanovil přesné rozdělení archivů státních, městských a takzvaných archivů zvláštního významu a také stanovoval základní rámce pro zřizování podnikových archivů a pro péči o archiválie ozbrojených sil, politických stran a dalších. V roce 1992 byl tenhle zákon novelizován a to v důsledku změny režimu. Byl zachován Institut jednotného archivního fondu a dosavadní síť archivů. Byly sem začleněny

---

¹⁶ č. 29/1954 Sb.

¹⁷ ŠTOURÁČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

i okresní archivy. Novela však brala v úvahu i archiválie vznikajících soukromých subjektů¹⁸. V roce 2004 vzniká Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů č. 499/2004 sb., který je účinný od 1. ledna 2005. Tento zákon jak už vyplývá z názvu, není určen jen pro archivy, ale je zde poprvé v naší historii uzákoněna zákonnou normou spisová služba a další změnou je pravomoc Ministerstva vnitra akreditovat nové archivy fyzických i právnických osob. Archiválie tvoří součást Národního kulturního dědictví. Organizace zůstala vesměs stejná, až na to, že se okresní archivy staly vnitřními organizačními jednotkami Státních oblastních archivů. Více se organizací archivů budu zabývat v samostatné podkapitole¹⁹.

3.2. Současná archivní legislativa v České republice

Zákony a vyhlášky týkající se přímo archivnictví a spisové služby

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění novely č. 190/2009 Sb., Úplné znění č. 309/2009 Sb.

Vyhláška č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby

Vyhláška č. 645/2004 Sb., ve znění novely č. 192/2009 Sb.

Vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů,

Vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.

Zákony, vyhlášky a nařízení související s archivnictvím a spisovou službou

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu

Vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách

Nařízení vlády č. 495/2004, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi

---

¹⁸ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Vývoj archivů a jejich institucionalizace v českých zemích (v evropském kontextu)*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

¹⁹ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

3.3. Zákon č. 499/2004 Sb.

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě upravuje výběr, evidenci a kategorizaci archiválií, ochranu archiválií, práva a povinnosti vlastníků archiválií, práva a povinnosti držitelů a správců archiválií, využívání archiválií, zpracování osobních údajů pro účely archivnictví, soustavu archivů, práva a povinnosti zřizovatelů archivů, spisovou službu, působnost Ministerstva vnitra a dalších správních úřadů na úseku archivnictví a výkonu spisové služby. Zákon dále vymezuje pojmy jako je archivnictví, archiv, dokument, archiválie, původce, výběr archiválií, archivní fond, archivní sbírka, archivní pomůcka a mnoho dalších. Také se v něm objevuje, jak se dělí původci a to na veřejnoprávní a soukromoprávní a vesměs řeší následující problémy: příjem, evidenci, rozdělování, oběh, vyřizování, vyhotovování, podepisování, odesílání, ukládání a vyřazování ve skartačním řízení. V zákonu je též zakotvena vědecká činnost archivů a to tak, že všechny veřejné archivy mají provádět vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných vědních oborů, mohou vyvíjet vydavatelskou a publikační činnost v oboru archivnictví, výkonu spisové služby, dějin správy, pomocných věd historických a historie²⁰.

3.4. Soustava archivů

Archivy můžeme rozdělit na dva typy, na veřejné a soukromé. Do veřejných archivů spadá Národní archiv, který se dříve jmenoval Státní ústřední archiv a má dvě sídla, jedno je starší a sídlí na **třídě Milady Horákové v Praze 6 v Dejvicích** a sídlí zde 1. oddělení. Nachází se tu rovněž badatelna a detašované pracoviště knihovny. Druhým objektem Národního archivu je budova v novém archivním areálu **v Praze 4 na Chodovci a nacházejí se zde** útvar ředitele, všechna oddělení archivu vyjma 1. oddělení, jedna ze dvou studoven a knihovna²¹.

Mezi veřejné archivy také patří státní oblastní archivy, kterých je celkem 7 a to Moravský zemský archiv v Brně, Zemský archiv v Opavě, Státní oblastní archiv v Litoměřicích, Státní oblastní archiv v Plzni, Státní oblastní archiv v Praze, Státní oblastní archiv v Třeboni a Státní oblastní archiv v Zámrsku. Do oblasti veřejných archivů dále spadají specializované archivy, bezpečnostní archivy, archivy územních samosprávních celků. Archivy soukromé si pak může zřídit jakákoliv fyzická či právnická osoba, pokud splní podmínky dané zákonem. V dnešní době české archivnictví ovlivňuje ve značné míře nástup informačních technologií, jímž se

---

²⁰ Zákon 499/2004 sb. Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

²¹ Kde nás najdete. *Národní archiv* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.nacr.cz/A-onas/kde.aspx>

musí přizpůsobovat. Stále ve větší míře se věnuje pozornost dokumentům v elektronické podobě, stejně tak jako budování Národní digitálního archivu (viz. kapitola 8.2)

4. Stručný vývoj archivnictví v Evropě po roce 1945

4.1. Francouzské archivnictví

Stručný vývoj francouzského archivnictví

Francie je země s dlouhodobou archivní tradicí, velkou škálou archivní fondů a s velmi propracovanou organizací archivní péče, kde velký bod zlomu nastal již v roce 1789 a to nejen z hlediska změny sociální struktury v zemi, ale také z hlediska přetvoření administrativního aparátu, což mělo dopad i na vývoj archivů.

Co se týče organizace, tak již v roce 1789 byl založen dekretem Archiv konstitučního národního shromáždění, který se přejmenoval postupem času na Národní archiv. O několik let později dochází k zavádění departementálních archivů, které byly nejprve zřízeny Ministerstvem vnitra, ale roku 1884 přešly jejich kompetence na Ministerstvo školství. Ty měly přijímat dokumenty pocházející z archivů bývalých panství, klášterů, obvodů zrušených za revoluce a také dokumenty vznikající z činnosti úřadů nové oblastní správy. Hlavním řídicím orgánem stojícím nad ostatními archivy se stalo dekretem z 23. února, doplněného zákonem z 28. listopadu 1936, Ředitelství francouzských archivů²², čímž byla upevněna jednotná organizace a správa všech archivů. Od roku 1959 spadá Ředitelství francouzských archivů pod ministerstvo kultury²³.

Dalším významný rok pro francouzské archivnictví nastal roku 1979, kdy došlo k vydání francouzského archivního zákona, který tato země, na rozdíl od mnoha jiných evropských zemí, dlouho postrádala. Tento zákon byl potřeba zejména proto, že francouzská archivní legislativa obsahovala určité mezery a nedostatky jako například nepřesné předpisy pro používání archivů veřejností, kde chyběla jednotnost a právní základ. Zákon měl celkem VI. oddílů. Oddíl I. obsahoval všeobecná ustanovení, kde najdeme například definici archivu. Oddíl II. byl věnován veřejným archivům, oddíl III. soukromým archivům, oddíl IV. obsahoval některá společná ustanovení pro veřejné i pro soukromé archivy, týkající se autentických opisů a výtahů z archivních dokumentů a příslušných poplatků²⁴. Tento zákon platil až do roku 2008, kdy byla ve Francii vydána novela archivního zákona pod číslem 2008 – 696. Francouzské archivnictví tak v dnešní době na základě novely vypadá následovně: Francouzský archivní zákon neobsahuje na rozdíl od českého zákona žádné ustanovení

---

²² Direction des Archives de France

²³ MUSILOVÁ, Milada. Francouzské archivnictví. Sborník *archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 2, s. 215-225. ISSN 0036-5246.

²⁴ KOLLMANN, Josef. Francouzský archivní zákon. *Archivní časopis*. 1980, roč. 30, č. 3, s. 161-165. ISSN 0004-0398.

o organizaci archivnictví, které ponechává na právních normách nižšího stupně. Francouzské veřejné archivy patří do působnosti Ministerstva kultury a jsou řízeny Ředitelstvím francouzských archivů, které předkládá ministrovi návrhy hlavních opatření ve vztahu k archivům, zajišťuje a kontroluje dodržování právních norem a odborných úkolů a zastupuje státní správu s kontrolní pravomocí vůči veřejným i soukromým archivům²⁵.

Organizace francouzského archivnictví

Ředitelství francouzských archivů řídí Národní archiv, který se dělí celkem do 5 center a to do Centre historique des Archives nationales (CHAN) v Paříži, Centre des archives contemporaines (CAC) ve Fontainebleau, Centre des archives d'Outre-mer (CAOM) v Aix-en-Provence, Centre des archives du monde du travail (CAMT) v Roubaix, Centre national du microfilm (CNM) v Espeyran, Národním archivem se budu zabývat podrobně v kapitole věnované přímo jemu²⁶.

Dále pak Ředitelství řídí departementní archivy, komunální archivy, oblastní archivy a archivy špitální. Výjimku tvoří některé archivy, jako například Archiv ministerstva zahraničních věcí a Archiv ministerstva obrany, které mají vlastní archivy. K Národnímu archivu byl přidělen Archiv Zámořské Francie, jež je součástí oddělení pro zámoří a civilní matriky. Co se týče archivní správy, tak ta dohlíží nad spisovým materiálem jednotlivých ministerstev a správních úřadů, kde zřizuje archivní mise. Systematická péče je věnována výstavbě nových moderních archivních budov, jako je například výstavba nejnovější budovy Národního archivu Pierrefitte – sur - Seine, která by měla být postavena do roku 2013. Péče je také věnována vydávání tematických průvodců, inventářů i soukromých archivů uložených v Národním archivu. Významná je instituce Ecole des Chartes, která ve spolupráci s Národním archivem pečuje o archivní vzdělání. Ředitelství od roku 1949 organizuje pravidelně odborné sjezdy vedoucích archivářů, které mají sloužit k prohloubení vzdělání archivářů a podpoře jejich odborné práce²⁷.

---

²⁵ Indra, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398.

²⁶ DUREC, Ivo; KAŠUBOVÁ, Marie; KŘÍŽOVÁ, Lucie. Francouzské archivy pokoreny českými archiváři. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 9 [cit. 25.03.2012]. Dostupný z <http://www.ikaros.cz/francouzske-archivy-pokoreny-ceskymi-archivari>

²⁷ Indra, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398.

Zásadní rozdíly mezi pojetím archivnictví v ČR a Francii

Výběr archiválie není považován za základní akt jejího vzniku jako v České Republice, ale je definováno velice obecně. Vedle této definice jsou tři bližší a to jsou:

1. Archiválie živé.
2. Archiválie mezidobé.
3. Archiválie definitivní.

Ačkoliv se zdá česká definice přesnější a právnicky čistší, obojí má své přednosti a nevýhody. Konkrétní pokyny k vedení spisové služby existují i ve Francii, ale jsou obsaženy ve vyhláškách a nařízeních a nemají charakter zákona. U nás se předmětem výběru zabývá velmi podrobně zákon, na rozdíl od Francie, kde se stručně konstatuje, že po uplynutí úřední doby jsou archiválie předmětem výběru. Francouzští archiváři jsou hrdí na svůj význam, který mají při výběru se svou nezastupitelnou kvalifikací. Francouzský archivní zákon nijak neupravuje organizaci archivnictví na rozdíl od českého²⁸.

4.2. Rakouské archivnictví

Stručný vývoj rakouského archivnictví

Po skončení druhé světové války se nacházelo rakouské archivnictví ve zblábnutém stavu. Archivní budovy byly v důsledku válečných událostí z části nebo úplně poškozeny, z organizačního hlediska bylo roztržštěné, nevědělo se moc informací o osudech nejcennějšího archivního materiálu a počet archivních zaměstnanců v důsledku války značně klesl.

Jediným východiskem ze situace bylo zahájit rekonstrukční práce a přebudování staré archivní organizace. Rakouské archivnictví bylo odjakživa nejednotné a odráželo složitý vývoj jak vnitřních, tak i vnějších dějin Rakousko – Uherské monarchie. V roce 1710 se sice objevila jakási tendence archivnictví sjednotit a spojit aspoň centrální vídeňské archivy, ale správní uzpůsobení monarchie to nedovolilo. První změna organizace rakouského archivnictví nastala roku 1938, kdy se stal Rakouský stát součástí Německé říše. Rozčlenění rakouské republiky do říšských oblastí zlikvidoval definitivně celý rakouský centrální ministerský aparát, tudíž mohlo dojít ke změně i v rakouském archivnictví. S výjimkou Vojenského²⁹ a Dopravního archivu³⁰, došlo ke sloučení všech centrálních, do té doby samostatných, vídeňských archivů v takzvaný Říšský archiv ve Vídni. Tak došlo ke spojení Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Staatsarchiv des Innern und der Justiz, Unterrichtsarchiv a Finanzarchiv.

---

²⁸ Indra, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398.

²⁹ Heeresarchiv

³⁰ Verkehrarchiv

Jakmile došlo v roce 1945 k znovuzřízení Rakouské republiky a znovuoobnovení rakouských úřadů z doby před rokem 1938, tak už nedochází k rekonstrukci rakouského archivnictví. Po politických změnách rakouská provisorní vláda vytvořila z Vídeňského Říšského archivu, Rakouský státní archiv³¹, přičemž k němu byl připojen i archiv vojenský a archiv dopravní³². Dopravní archiv byl přičleněn jako poodělení, ale to bylo jen formální a od roku 1947 do 1988 vystupoval archiv jako samostatné oddělení Státního archivu³³. Rakouský státní archiv se skládá v poválečných letech a více méně až do dnes ze čtyř oddělení a to z Domácího, dvorského a státního archivu, Všeobecného správního archivu³⁴, Archivu financí a dvorské komory a Válečného archivu³⁵, přičemž v roce 1983 vzniká ještě jedno oddělení a to Archiv republiky³⁶. Všechna tato čtyři oddělení jsou spravována společným generálním ředitelstvím. Generální ředitelství je však nadřízeným orgánem pouze tohoto ústředního archivu. Od roku 1951 organizuje větší skartační práce, organizuje archivní konference a sjezdy, obesílá mezinárodní kongresy v cizině, pořádá měsíční porady vedoucích jednotlivých oddělení o archivních otázkách a mnoho dalšího. Je také jedním ze spojovacích článků se zemskými archivy³⁷.

Takto archivnictví fungovalo až do roku 1983. Toho roku došlo k zřízení Archivu republiky jako nového oddělení Rakouského státního archivu. Během let odevzdala všechna stará oddělení tomuto archivu archiválie o období po roce 1918. Roku 1988 se do nové ústřední budovy Rakouského státního archivu, postavené v letech 1982 až 1986 v třetím Vídeňském okrese, přestěhovaly Archiv Republiky, Všeobecný správní archiv a Válečný archiv. Dopravní archiv byl při této nové úpravě zrušen. Jeho historická část byla včleněna do Všeobecného správního archivu a republikánské fondy do Archivu republiky. Domácí, dvorský a státní archiv i Archiv financí a dvorské komory zůstávají na svých místech. Strukturu státních archivů teda dnes opět tvoří pět oddělení³⁸.

---

³¹ Österreichisches Staatsarchiv

³² UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

³³ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč. 44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

³⁴ Allgemeines Verwaltungsarchiv

³⁵ Finanz und Hofkammerarchiv und Kriegsarchiv

³⁶ Archiv der Republik

³⁷ UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. *Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955*.

Sborník archivních prací. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

³⁸ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč. 44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

Legislativa

V Rakousku neexistuje žádná jednotná právní norma platná pro všechny archivy. Rakouský státní archiv se řídil jinými předpisy a zemské archivy měly na starosti příslušné zemské vlády. Různé vyhlášky, předpisy a zákony spojené s archivnictvím se začaly objevovat spíše až v sedmdesátých letech 20. století. Starší zákony, co stojí za zmínku, jsou například zákon ze 7. října 1920, kdy došlo ke zřízení archivního úřadu, který byl podřízen vládě státu. V roce 1938 na základě zákona o Východní marce byl zřízen Říšský archiv ve Vídni, v roce 1945 byl na základě zákona zřízen Rakouský státní archiv a v roce 1983 byl k němu připojen Archiv republiky³⁹.

V Rakousku byl zahájen legislativní proces vcelku pozdě, a to až v roce 1997, přičemž není doposud dokončen. Rakousko má zatím pro legislativní oblast Spolkový archivní zákon takzvaný Bundesarchivgesetz. Přesným názvem zní Bundesgesetz über die Sicherung, Aufbewahrung und Nutzung von Archivgut des Bundes, což v překladu znamená Spolkový zákon o ochraně, uchování a využívání archivních záznamů země. Je určen pro tři celkem z devíti spolkových zemí⁴⁰. Tento spolkový zákon vešel v platnost v roce 1999. Další předpisy a zákony týkající se archivnictví jsou například spolkové vyhlášky o archiváliích, kancelářský řád 2004, zákon o ochraně osobních údajů 2000 a další předpisy a zákony⁴¹.

Organizace rakouského archivnictví

Rakouský státní archiv

V čele Rakouských archivů stojí Státní archiv, kromě Státního archivu existují v jednotlivých zemích archivy zemské a dále se zde nachází řada komunálních, diecézních a klášterních archivů.

Rakouský státní archiv vzniká v roce 1945 v důsledku změny politického systému. Do roku 1983 se skládá ze čtyř částí a to z:

Domácího, dvorského a státního archivu

Všeobecného správního archivu

Archivu financí a dvorské komory

Válečného archivu

---

³⁹ ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

⁴⁰ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

⁴¹ KONRATH, Berthold. Digitální archivace, elektronické spisy a správa životního cyklu dokumentů v Rakouském státním archivu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59 č. 3, s. 241-252. ISSN 0004-0398.

Od roku 1983 je k němu připojeno nově vzniklé oddělení skrývající se pod názvem Archiv republiky. Více se tímto archivem budu zabývat v samostatné kapitole.

Zemské archivy

Zemské archivy jsou samostatné, úplně nezávislé na Rakouském státním archivu ve Vídni, jejichž zákonodárství upravují vlastní zemské vlády⁴². V některých otázkách, např. výchovy vědeckého dorostu, a v konání příležitostných konferencí archivních ředitelů, postupovaly a postupují společně se Státním archivem. Spojujícím článkem mezi Státním archivem a zemskými archivy je již zmiňovaný generální ředitel Rakouského státního archivu⁴³. Zemské archivy jsou většinou dvojího původu, jednak jsou to Landesarchive, které byly vytvořeny autonomními zemskými správami z archivů starých zemských stavů, jednak takzvané Landesregierungsarchive, které byly zřízeny zeměpanskými správami. Zcela jiného původu je však Zemský archiv ve Vídni, protože Vídeň byla v roce 1921 odpojena od Dolního Rakouska a od roku 1922 tvoří samostatnou spolkovou zemi, takže se z městského archivu, stal archiv zemský⁴⁴. Co se týče nahlížení do archiválií, tak je omezení přístupnosti archiválií upraveno různě. Například Vídeňský městský a Zemský archiv se řídí státní sférou, tak v Dolních Rakousích je hranicí pro nahlédnutí do archiválií rok 1945, v Burgenlandu platí, že nepřístupné jsou archiválie mladší padesáti let a tato lhůta platí také ve Štýrsku, v Horních Rakousích, v Korutanech a Tyrolsku i ve Voeralbergu a Salzburku.

Síť archivů v Rakousku sice není až tak široká jako v jiných státech Evropy, chybí tady například úplně druh firemních archivů, ale ani tak nelze zapomínat na význam existujících odborných archivů. Kromě zemských archivů se zde nacházejí církevní archivy, které pečují o své archivy samy, ale vrchní dohled nad nimi mají archivy zemské. Těm také připadlo za úkol zpřístupnit tyto archivy vědeckým badatelům⁴⁵, dále pak městské archivy, diecézní a klášterní archivy, parlamentní a stranické archivy, vrchnostenské a rodinné archivy, archivy politických stran, vysokých škol a univerzit, jako například ve Vídni, Štýrském Hradci, Innsburku, Salzburku, Celovci, Archiv technické univerzity ve Vídni, Archiv vysoké školy hudby a výtvarného umění, Archiv akademie výtvarných umění a další archivy. Významnými archivy jsou i archivy odborné, jako jsou například v roce 1962 vzniklý Dokumentární archiv

---

⁴² UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

⁴³ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč.44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

⁴⁴ UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

⁴⁵ Tamtéž

Spolku pro dějiny obecných vysokých škol, Historický archiv rakouského rozhlasu nebo Rakouský literární archiv, zřízen v Rakouské národní knihovně⁴⁶.

Vzdělání

Pro podporu výzkumu rakouských dějin byl roku 1854 zřízen Institut pro rakouský dějezpyt, který má za úkol seznámit studenty, kteří by se chtěli věnovat podrobným studiím, prameny a památkami a dalším. Až do nové úpravy služebního práva spolkových úředníků bylo absolvování odborného přípravného kursu pro státní archivní službu povinné. Po změně odpadlo složení státní zkoušky na Institutu a bylo nahrazeno odbornou přípravou ve služebním úřadě, ukončovanou služební zkouškou. Institut vydává mezinárodně uznávaný vědecký časopis *Mitteilungen des Institut für Österreichische Geschichtsforschung*, s nímž také spolupracují archiváři⁴⁷. V roce 1967 založili archiváři profesní spolek pod názvem Svaz rakouských archivářů a od roku 1969 vydávají svůj časopis *Scrinium, Zeitschrift des Verbandes Österreichischer Archivare*. Archiváři pořádají také vlastní archivní sjezdy věnované důležitým archivním tématům⁴⁸.

4.3. Německé archivnictví

Stručný vývoj německého archivnictví

Velká změna v Německém archivnictví nastala po druhé světové válce. Tato změna nastala z několika důvodů a to zejména kvůli rozdělení Německa na dvě části, na Německou demokratickou republiku (Dále jen NDR) a na Spolkovou republiku Německo. Roku 1946 došlo ke zřízení Ústředního archivu sovětské okupační zóny, z nějž se stal o tři roky později Německý ústřední archiv se sídlem v Postupimi a členil se na 3 oddělení, na archiválie nejvyšších říšských úřadů let 1867-1945, který sídlil v Postupimi, pak na archivní materiál ústředních úřadů pruského státu od 13. století do roku 1945 se sídlem v Merseburgu a na archiválie z území mimo NDR a dále na archivy hansovních měst Hamburg, Lübeck, Bremen se sídlem v Postupimi. 24. 3. 1950 byl konstituován Spolkový archiv⁴⁹, který se se sídlem v Koblenz stal ústředním archivem pro všechny spolkové vlády a byl podřízen spolkovému

---

⁴⁶ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč. 44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

⁴⁹ Das Bundesarchiv

ministerstvu vnitra⁵⁰. Byl určen k ukládání a zpřístupňování archiválií ze spolkových vládních orgánů, státních spolkových úřadů, soudů, korporací, ústavů a nadací spolkového veřejnoprávního charakteru a různých zařízení spolkových ústředních orgánů⁵¹. Jeho součástí se stalo bývalé oddělení Říšského archivu ve Frankfurtu a bývalý Pruský Tajný státní archiv v Berlíně – Dehlemu. Roku 1945 došlo ke zřízení Vojenského archivu, který byl zřízen Spolkovým archivem. Německá spolková republika je typickým příkladem federativního zřízení, kde jednotlivé země vydávají vlastní archivní zákony, které se přidrží zákonu o spolkovém archivu z roku 1988⁵².

Legislativa

Jelikož u Spolkové republiky Německo neexistuje žádná právní norma společná pro všechny země, která by dávala archivům celostátní právní základ, tak je velmi obtížné psát o německém archivnictví obecně. Archivnictví je v rukou jednotlivých spolkových zemí nebo samostatných zřizovatelů archivů. Za typické znaky německého archivnictví můžeme označit například to, že jsou na rozdíl od našich archivů, striktně odděleny oblasti státní provenience úřadů a organizací veřejných, ale nestátních a archiválií soukromého charakteru. Ani spolkový archiv, ani archivní orgány jednotlivých zemí nemají žádná řídicí či dohlížecí práva vůči archivům komunálním, církevním, hospodářským, archivům politických stran či spolků a už vůbec vůči písemnostem soukromého původu³⁸. Jak už bylo řečeno, tak neexistuje žádná právní norma společná pro všechny, ale některé spolkové zákony se archivních záležitostech v určité míře dotýkají. Jedná se například o zákon z roku 1957 o ochraně národních kulturních statků, o zákon o podpoře německého filmu z roku 1979, o zákon o ochraně dat, dále pak resortní směrnice spolkových úřadů, například vyhláška spolkového ministerstva pošt a spojů o vyřazování spisů a příslušnosti státních archivů z roku 1983. Dnem 15. 1. 1988 vstoupil v platnost spolkový zákon o zabezpečení a využití archivního fondu Spolkové republiky, zkráceně nazývaný Bundesarchivgesetz. Zákon je určen sice pro Spolkový archiv a spolkové orgány, ale některé z jeho paragrafů se týkají zemských, samosprávních a dalších veřejných archivů. Zákon má celkem 13 paragrafů. Archivnictví je řízeno v jednotlivých státech rozdílnými rezorty, jako Ministerstvem vnitra, Ministerstvem kultury, Ministerstvem vědy,

---

⁵⁰ ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

⁵¹ INDRA, Bořivoj : Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

⁵² ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

školství, vyučování, úřadem předsednictva vlády nebo šéfem senátu. Pro řízení a správu archivů jsou v různých zemích vytvořeny různé orgány. Například v Bavorsku je to Generální ředitelství státních archivů, v Bádensku – Württembersku Zemské archivní ředitelství státních archivů, v Rýnsku – Falci Zemská archivní správa⁵³. V současné době se připravuje nový spolkový zákon, který má být součástí velkého projektu zákonů takzvané informační společnosti⁵⁴.

Archivní síť

Archivní síť v Spolkové republice Německo vypadá následovně:

A) Státní archivy

Mezi státní archivy patří Spolkový archiv, archivy Baden-Württemberg, Bayern, Berlin, Brandenburg, Bremen, Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein a Thüringen.

Každá země si vydává vlastní archivní zákony. Příklad můžeme uvést na Bavorsku. To se od 1.1.1990 opírá o archivní zákon, v jehož čele stojí Generální ředitelství bavorských archivů. Písemnosti institucí státní správy přebírají státní archivy, přičemž v jejich čele je bavorský Hlavní státní archiv v Mnichově⁵⁵.

B) Nestátní archivy

Komunální archivy

Německé komunální archivy se vyznačují značnou nejednotností, což je výsledkem neexistence sjednocujícího předpisu pro jejich organizaci a činnost. Na jedné straně zde existují archivy, které se svou strukturou, rozsahem archivních fondů, rozlohou archivních depozitářů a technickým vybavením podobají archivům státním. Jsou to například Kolín nad Rýnem, Mnichov, Cáchy, Norimberk, Frankfurt nad Mohanem, Augšpurk a další. Na straně druhé však existují malé městské archivy, kde je jen jediný dobrovolný pracovník, který do archivu nedochází pravidelně. Avšak v některých spolkových zemích existují opatření, které dávají organizaci a činnosti samosprávných archivů ucelenější společný základ. Typickým příkladem je Bavorsko, které po vydání zemského archivního zákona k 1. 1. 1990

---

⁵³ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

⁵⁴ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

⁵⁵ ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s.

připravovalo vyhlášku o poradenství a podpoře nestátních archivů jako úkolu archivnictví státního. Sjednocovací funkci komunálních archivů se snaží plnit např. zemské orgány pro péči o komunální archivy, popřípadě i další nestátní archivy, zřízené zemskými svazy či sněmy. Tyto orgány nemají v samosprávném systému žádnou nařizovací moc a tak se nazývají archivními poradnami. Jednou z nich je Vestfálský archivní úřad v Münsteru a druhou Archivní poradna Rýnsko v Pulheimu. Další velkou sjednocovací roli hrají archivní školy a to v Marburgu nebo Mnichově⁵⁶.

Církevní archivy

Jedná se o archivy většinou evangelické nebo katolické církve, které dostaly po druhé světové válce pevnou organizační podobu, a které množstvím a významem svých archiválií zaujímají přední místa⁴².

Archivy evangelické církve

Evangelická církev je organizována v zemských církvích. Tyto zemské církve si vybudovaly svůj zemský archiv s výjimkou malé zemské církve Schaumburg – Lippe. Ústřední evangelický archiv se nachází v Berlíně, slouží pro ukládání archiválií evangelické a unitářské církve. Ústřední archiv evangelicko – luteránský se nachází v Hannoveru. Další zemské archivy evangelické, evangelicko – luteránské nebo evangelicko – reformované se nacházejí v Karlsruhe, Norimberku, Braunschweigu, Brémách, Hannoveru, Darmstadtu, Kasselu, Detmoldu, Leeru, Kielu, Oldenburgu, Speyeru, Düsseldorfu, Bielefeldu a Stuttgartu. Tyto archivy jsou určeny pro ukládání fondů zemských, středních orgánů a jednotlivých farních úřadů. Některé zemské archivy mají vybudována zvláštní oddělení, vybavená odborným personálem pro ukládání a využívání evangelických matrik narozených, zemřelých a oddaných a to se sídlem v Berlíně, Norimberku a Kielu. Také existují archivy zvláštní se specifickými úkoly, jako jsou například archivy diakonického díla v Berlíně a Düsseldorfu nebo také archiv Institutu pro dějiny církve a reformace v českých zemích v Bad Rappenau, jež je významný pro české badatele.⁵⁷

Archivy katolické církve

Stejně jako evangelická církev má i katolická velmi bohaté archivy, které sahají až do středověku. Archivy katolické tvoří archivy arcibiskupské a biskupské, diecézní a dómské. Arcibiskupské se nacházejí v Bambergu, Freiburgu, Kolíně, Mnichově, Padersbornu. Biskupské v Cáchách, Augšpurku, Berlíně, Eichstättu, Essenu, Fuldě, Hildesheimu,

---

⁵⁶ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

⁵⁷ Tamtéž.

Limburgu, Mohuči, Münsteru, Osnabrücku, Pasově, Řezně, Rottenburgu, Speyeru, Trevíru a Würzburgu. Největší z archivů se nachází v Kolíně

Archivy rodinné a velkostatků

Většina těchto archivů je v soukromém vlastnictví. Těchto archivů by mělo být něco kolem 190, i když jde v mnoha případech o archivy malé, které většinou spravuje majitel osobně. Aby zajistili náklady na zabezpečení svých archivů v ekonomicky únosných mezích, v některých případech se spojují a zakládají tak zvané Spojené archivy. Například Spojené šlechtické vestfálské archivy vytvořené v roce 1923 nebo v roce 1983 vytvořené Spojené šlechtické archivy Rýnsko. Studium rodinných písemností závisí zcela na rozhodnutí majitele a archivy jsou většinou uloženy v sídlech svých majitelů⁵⁸.

Archivy hospodářské

Hospodářské archivy jsou vytvářeny ze přísného respektování zásad soukromého vlastnictví, s tím že je vyloučeno ovlivňování vzniku ze strany státu, i když výjimky samozřejmě existují. Díky tomu že si společnost uvědomuje důležitost těchto archivů, vytváří nátlak na hospodářské organizace, aby zajistily trvalé uložení svého archivního bohatství. Díky dobrovolným nadacím vznikly první regionální hospodářské archivy, ty mají zabránit likvidaci nebo znehodnocení archiválií a mají zajistit jejich převzetí do depozita. Nejvýznamnějšími archivy jsou například hospodářský archiv Bádenska – Württenberska na zámku Hohenhelm ve Stuttgartu, Rýnsko – Vestfálský hospodářský archiv v Kolíně, Vestfálský hospodářský archiv v Dortmundu nebo podnikové archivy podniku Krupp v Essenu, firmy Siemens v Berlíně, archiv Deutsche Bank AG ve Frankfurtu, firmy Volkswagen AG ve Wolfsburgu a další⁵⁹.

Archivy parlamentní a politických stran

Jedná se o archivy, které pečují o politické písemnosti nestátního charakteru. O archivy se starají a pečují o ně příslušné politické strany. Typické pro tyto fondy je, že nosí jména významných politiků jako je například Adenauer, Ebert, Naumann, Seidel. Asi čtyři největší archivy pak jsou Archiv pro křesťansko – demokratickou politiku v St. Augustinu, Archiv sociální demokracie v Bonnu, Archiv německého liberalismu v Gummersbachu a Archiv pro

---

⁵⁸ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41, č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

⁵⁹ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41, č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

křesťansko – sociální politiku v Mnichově. Hlavním úkolem je využití a zabezpečení dokumentů nestátní provenience příslušných stran⁶⁰.

Tiskové, rozhlasové a filmové archivy

Nejedná se až tak o archivy které mají význam z hlediska historie, ale o archivy které slouží pro každodenní potřebu vydavatelů. Jde o archivy televize a rozhlasu a tiskové archivy. Ve velké míře jsou zpřístupněny pomocí nových technologií. Velmi významný je například výstřížkový archiv Kielského institutu pro světové hospodářství. Dále pak rozhlasový a televizní archiv ARD ve Frankfurtu, Deutschlandfunk a Deutsche Welle v Kolíně, televizní společnosti ZDF v Mohuči a dalších⁶¹.

Archiv vysokých škol a vědeckých institucí

O jaké jde archivy, vyplývá z názvu. Těmi nejvýznamnějšími, které stojí za zmínku, jsou například Archiv svobodného zednářství při zednářském muzeu v Bayreuthu, archiv Institutu pro soudobé dějiny v Mnichově a řada dalších⁶².

Vzdělávání

V Německu existují 2 archivní školy. Tou první školou je škola Mnichovská, která vznikla v roce 1821. V jejím čele stojí ředitel Bavorského hlavního státního archivu a vychovává archiváře pro Bavorsko. Druhou archivní školou je škola v Marburgu v jejíž čele stojí ředitel Státního archivu v Marburgu⁶³.

4.4. Archivnictví v Anglii

Stručný vývoj archivnictví v Anglii

Vývoj archivnictví ve Velké Británii se od ostatních zemí v Evropě značně lišil. Ať už tím, že postrádal ústřední vedení a projevovala se v něm naprostá decentralizace nebo tím, že se vývoj země jako takové i ze státoprávního hlediska ubíral vždy trochu jiným směrem. Protože se na písemnosti pohlíželo jen z hlediska právního a správního a nikoliv z hlediska historického, byl roku 1838 založen dnešní Public Record Office v Londýně, který však ze začátku sloužil pouze jako ukládací místo pro písemnosti ústředních úřadů, zejména královské justice. Do druhé světové války se o archiválie zprvu všelijaké archeologické a historické spolky, postupem času pak knihovny a muzea, jejichž sbírky byly většinou vytvářeny ze

---

⁶⁰ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41, č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

soukromého vlastnictví. Až do druhé světové války trval stav tří archivů a to ústředního, hrabského a městského.

Po druhé světové válce se situace mění. Dochází ke vzrůstu počtu archivů, archivních pracovníků, archivního materiálu a ke zlepšení vybavení archivů. Hlavním cílem bylo sestavit seznam archivních fondů na území Velké Británie, vytvořit ústřední úřad, jehož pravomoc by se vztahovala na všechny kategorie archivů, kromě těch, které už spravuje Public Record Office a rozšířit práva a povinnosti tohoto archivu. Nedošlo však k vyřazení knihoven z okruhu archivnictví. Ty se i nadále podílely na správě archiválií a tak byli archiváři nuceni počítat s archivními sbírkami uloženými v knihovnách, i když by měly být uloženy v archivech⁶⁴. Co se týče dalšího vývoje, tak v letech 1940 – 1970 dochází k vytvoření sítě veřejných a soukromých archivů. V roce 1947 došlo k založení archivářské organizace The Society of Archivists a v témže roce dochází k zahájení postgraduálních diplomových kursů archivnictví na univerzitě v Londýně a v Liverpoolu. V roce 1977 došlo k vypracování normy British Standard číslo 5454 o ukládání a vystavování archivních dokumentů, přičemž roku 1989 byla doplněna v druhém vydání. Nemá sice sílu zákona, ale nemůže být opomíjena nebo dokonce obcházena. Na základě této normy došlo k výstavbě celé řady archivních budov v Británii⁶⁵.

Legislativa

První zákon, jež se zabýval archivnictvím, spatřil světlo světa v roce 1838 a upravoval ochranu a zabezpečení státních písemností. Správa státních a královských písemností byla v rukou vrchního archiváře takzvaného Master of the Rolls a dalších archivářů. Dalšími normami pak byly zákonné akty z let 1838 až 1898, které se vztahovaly k založení Public Record Offices⁶⁶. Roku 1850 byl vydán knihovnický zákon, který vyzýval ke sběratelské činnosti⁶⁷. Roku 1877 došlo k vydání skartační směrnice, jež ukládala vládním úřadům povinnost, aby veškeré písemnosti navržené ke skartaci předkládala pro potvrzení Public Record Offices. Archiválie se ale po letech začali neúnosně hromadit a tak byla roku 1955 publikována takzvaná Griggova zpráva a zásady této zprávy byly včleněny do nového

---

⁶⁴ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

⁶⁵ IINDRA, Bořivoj. Výstavba archivních budov v Británii. *Archivní časopis*, 1996, roč. 46, s. 74. ISSN 0004-0398.

⁶⁶ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictvi%3C%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

⁶⁷ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

archivního zákona z roku 1958 o veřejných písemnostech. Zákon poprvé upravoval zpřístupňování archiválií veřejnosti a to po padesáti letech od doby jejich vzniku. V roce 1967 je však vydán nový zákon, který tuto lhůtu změnil za padesáti let na dobu třicet let. Další důležitou normou, která nemá sice právní sílu je British Standard číslo 5454 Ukládání a vystavování archivních dokumentů z roku 1977. V roce 1989 došlo k druhému vydání, jež bylo doplněno a v roce 2000 došlo k dalšímu a zatím poslednímu doplnění normy. Anglického archivnictví se dotýkali i jiné zákony, jako například vyhláška z roku 1962 Local Government Records, dále vyhlášky o místní správě z roku 1972, zákon na ochranu dat z roku 1998, a nebo zákon o svobodném přístupu k informacím s platností od roku 2005⁶⁸.

Archivní síť

Archivní síť v Anglii je tvořena archivy hrabskými, církevními, městskými a soukromými, které jsou souhrnně nazývány jako Local Record Offices. Písemnosti, které jsou zde uloženy, se souhrnně nazývají Local Records. Archiváři, kteří pečují o archiválie a kteří si vytvořili vlastní společnost Society of Local Archivists, jsou označováni jako Archivists. Vnitřní organizace je nejednotná a řídí ji úřady jednotlivých hrabství. I personální obsazení je nesourodé. Neexistují zde jako v některých Evropských zemích speciální archivní školy, ale pouze archivní kurzy.

V roce 2011 byla odpovědnost za archivy převedena z muzeí, knihoven a archivní rady na National Archives. V letech 2003 a 2006 došlo ke spojení 4 orgánů archivní správy a to Public Record Office, Historical Manuscripts Commission, Office of Public Sector Information a Her Majesty's Stationery Office, přičemž každý se specializuje na konkrétní aspekty správy informací⁶⁹

Hrabské archivy – County Record Offices

Nejedná se o státní archivy, ale o autonomní úřady v jednotlivých hrabstvích. K budování těchto archivů dochází především až po druhé světové válce. Hrabské archivy slouží k ukládání písemností hrabských úřadů, písemností nejvyšších hrabských úředníků, městské registratury, zámeckých archivů, písemností různých veřejných a poloveřejných institucí a někdy jsou zde ukládány písemnosti institucí církevních. Hlavní obsah těchto archivů

---

⁶⁸ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictvi%3%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

⁶⁹ Who we are. In: *The National Archives* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/about%5Cwho-we-are.htm>

vyplňují staré protokoly za soudních zasedání tzv. Quarter Session, o které se původně staral Custos Rotulorum, později Clerk of the Peace a po roce 1882 byly svěřeny správním úřadům County Council. Dnes je za tyto archivy odpovědný úředník hrabského úřadu Clerk of the County Council, kterému archiv podléhá.

Církevní archivy

Církevní archivy začaly po vzoru hrabských archivů, budovat své vlastní místa k ukládání dokumentů a to na základě zvláštního zákonného opatření z roku 1929, podle kterého má biskup možnost zřídit archiv ve své diecézi a uložit do něj archiválie. V dnešní době jsou církevní archivy využívány v hojné míře.

Městské archivy

Před druhou světovou válkou a na jejím konci budovaly městské archivy většinou větší města a to s obyvatelstvem nad 75 000, ale postupem času začali budovat archivy i města menší. Takový archiv začínal být pro města symbolem nezávislosti⁷⁰.“ Některé městské archivy se dokonce začaly orientovat stejným směrem, jako se ubíralo bádání lokální univerzity a toto zaměření zanesly rovnou do svého poslání⁷¹.“

Soukromé archivy

Ze začátku se jednalo především o archivy velkostatkářské a rodinné, o které bylo většinou pečováno ze soukromé iniciativy. Na rozdíl od většiny Evropy, která má soukromé archivnictví pokryté a vyřešené legislativní cestou, tak Anglie má pro tyto účely vytvořeny pouze dobrovolné společnosti a komise, jako byly například Royal Commission on Historical Manuscripts, před druhou světovou válkou British Record Association. Od roku 1958 byla všechna nařízení týkající se soukromých archivů zrušena. Dohled nad archivy byl převeden od Ústředního archivu v Londýně oficiálně zpět na Historical Manuscripts Commission, ale už se nejednalo o dobrovolný orgán, ale o orgán, který měl zákonný podklad⁷².

Archivní společnosti a organizace

Přestože v Anglii neexistuje ústřední organizace archivnictví, tak se tohoto úkolu úspěšně ujaly dvě archivní společnosti.

---

⁷⁰ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

⁷¹ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictv%C3%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

⁷² URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

British Record Association

British Record Association je společnost založena v roce 1932, která pečuje o archiválie a archivy jak po stránce teoretické, tak i po stránce praktické. Každý rok pořádá konference, kde se řeší situace v archivnictví a vytyčují se úkoly na rok příští. Celkem se skládá ze tří sekcí: technické, publikační a konzervační. Jak již bylo řečeno, tak je činná co se publikační činnosti týče. Vydává dvakrát ročně archivní časopis *Archives* a další samostatné publikace⁷³.

Society of Archivists

Society of Archivists byla vytvořena v roce 1953 z původní Society of Local Archivists. Členy společnosti se mohou stát pouze činní archiváři, na rozdíl od British Record Association, kde může být členem každý, kdo se zajímá o archiválie a archivnictví. Společnost vydává měsíčník *Newsletter*⁷⁴ a od roku 1955 vydává dvakrát ročně časopis *Journal of the Society of Archivists*. Obě společnosti spolu spolupracují⁷⁵.

Dalšími významnými organizacemi, jež mají vliv na archivnictví v Anglii, jsou například Historical Manuscripts Commission, která se ujala péče o všechny nestátní archivy nebo National Register of Archives, který vytváří výběr archiválií a také posuzuje archivy jako celek⁷⁶.

Archivní vzdělání

V Anglii neexistují žádné speciální archivní školy, na rozdíl od jiných zemí v Evropě. Jsou zde zřízeny pouze archivní kurzy při universitách. Tyto kurzy existují například při knihovnické škole londýnské university a jedná se o jednorocní školení. Stejně tak jsou zavedeny kurzy při universitě v Liverpoolu. Podmínkou k přijetí je být absolventem university. Na závěr by se hodilo zhodnocení vzdělání, tak jak ho viděla Helena Štrbolová, která měla tu čest anglické archivy navštívit a porovnat s archivy českými. „*Domnívám se, alespoň po tom, co jsem viděla, že mohu říci, že český archivář je vzdělaný, často mnohem vzdělanější než jeho anglický kolega, a rozhodně se nemá za co stydět – spíše naopak*“⁷⁷.

---

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ ŠTROBLOVÁ, Helena. Anglosaské archivnictví očima pracovníka okresního archivu. *Archivní časopis*, 1995, roč.45, č. 1, s. 39. ISSN 0004-0398.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270.

⁷⁷ ŠTROBLOVÁ, Helena. Anglosaské archivnictví očima pracovníka okresního archivu. *Archivní časopis*, 1995, roč.45, č. 1, s. 39. ISSN 0004-0398.

5. Nejvýznamnější evropské archivy

Archivů v Evropě je nespočetně, z toho důvodu jsem vybral jen ty nejvýznamnější, které byly v minulosti inspirací a udávaly trendy pro archivy ostatní.

5.1. Francouzský národní archiv⁷⁸

Národní archiv byl založen 29. 7. 1789, původně jako archiv Ústavodárného národního shromáždění⁷⁹. Zákonem z 25. června 1794 začal sloužit jako úložiště pro historické písemnosti celé Francie. Postupně zde byly shromažďovány jak písemnosti takzvaného starého režimu z doby předrevoluční (dokumenty královských úřadů, opatství a nejvýznamnějších rodů) tak písemnosti centrálních úřadů. Pro archiv se stal útočištěm palác Clisen ve čtvrti Marais. Od roku 1808 byl Národní archiv na základě rozhodnutí Napoleona Bonaparte umístěn v paláci Soubise. Vzrůstající počet archiválií zapříčinil to, že se archiv začal rozšiřovat do okolních paláců, čímž se vytvořil velký archivní komplex se sídlem v Paříži. V roce 1988 došlo k dostavění badatelny, která měla veškeré zázemí a jež je označována zkratkou CARAN. Jednalo se prozatím o poslední zásadní zvětšení komplexu (Centre d'Accueil et de recherche des Archives Nationales).

Samotný Národní archiv je rozdělen do pěti center a jsou to :

1. Centrum historie Národního archivu v Paříži (CHAN⁸⁰)
2. Centrum pro současné archivnictví ve Fontainableau (CAC⁸¹)
3. Centrum pro zámořské archivy v Aix-en-Provence (CAOM⁸²)
4. Centrum archivů pracovního světa v Roubaix (CAMT⁸³)
5. Národní centrum mikrofilmů v Espeyran (CNM⁸⁴)

Centrum historie Národního archivu v Paříži

Historické centrum se nachází ve čtvrti Marais v komplexu paláců, kde je uchováváno a zpřístupňováno více než 100 km archiválií od 6. století do roku 1958. Oddělení pověřené vlastní správou archivních fondů je rozčleněno do sedmi sekcí.

---

⁷⁸ Archives Nationales

⁷⁹ INDRA, Bořivoj. Francouzské archivnictví. *Archivní časopis*. 1974, roč. 24, č. 3, s. 142-158. ISSN 0004-0398.

⁸⁰ Centre historique des Archives nationales

⁸¹ Centre des archives contemporaines

⁸² Centre des archives d'Outre-mer

⁸³ Centre des archives du monde du travail

⁸⁴ Centre national du microfilm v Espeyran

Section ancienne nebo-li sekce pro nejstarší období, která se stará a pečuje o archiválie od 6. století až do roku 1789; její součástí je oddělení pečeti a oddělení onomastiky. Sekce pro 19. století spravuje archiválie vzniklé v letech 1789–1914. Ústřední archiv pařížských notářů spravuje písemnosti pařížských notářů od konce 15. do počátku 20. století. Sekce pro mapy, plány a fotografie. Historická knihovna uchovává cca 120 000 svazků knih a periodik týkajících se převážně historie Francie a pomocných věd historických.

V tomto komplexu paláců můžeme najít mnoho starých, významných a zajímavých archiválií, jako jsou například originály všech ústav Francouzské republiky od občanské deklarace z roku 1791, jež byla poškozena Robespierrem, až po tu současnou, dále originál listiny o míru vestfálském, nabídky látek pro vězněnou Marii Antoinetu, vězeňské karty Ludvíka XVI, originál závěti Napoleona I., nejstarší merovejské listiny atd.

Centrum pro současné archivnictví ve Fontainebleau

Co se týče historie této části archivu, tak bylo zřízeno v roce 1969 v budovách bývalého generálního štábu NATO. Nacházejí se zde písemnosti ústředních státních úřadů a institucí vzniklé po roce 1958, mimo písemnosti zahraničních věcí a obrany, které jak již bylo řečeno mají vlastní archivy. Od 70. let minulého století schraňují také dokumenty o komunikaci mezi jednotlivými vládními institucemi, a to nejen obrazové, ale i zvukové. Archivní areál ve Fontainebleau je velmi moderní. V nadzemní části se nacházejí dvě badatelné a odborné pracoviště, oproti tomu dva rozsáhlé archivy se nacházejí 15 metrů pod zemí. Od roku 1996 se nepřevážejí archiválie z CAC do studoven do Paříže, ale badatelé za nimi jezdí do Fontainebleau. Archivní knihovna CAC obsahuje 20 000 svazků publikací o vývoji správy a věstníky ministerstev po roce 1945⁸⁵.

Centrum pro zámořské archivy v Aix-en-Provence

Jedná se o archiv spravující archivní fondy kolonií a zámořských území. Fondy jsou dělené na ministerské, repartiované a soukromého charakteru. Archiv obsahuje cenné dokumenty, jako například staré sbírky a archiválie z období první koloniální říše (17. století – počátek 19. století), dále pak moderní ministerské archiválie, především z období druhé koloniální říše. Archiválie repartií a archiválie soukromé⁸⁶.

---

⁸⁵ DUREC, Ivo; KAŠUBOVÁ, Marie; KŘÍŽOVÁ, Lucie. Francouzské archivy pokřeny českými archiváři. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 9 [cit. 25.03.2012]. Dostupný z <http://www.ikaros.cz/francouzske-archivy-pokoreny-ceskymi-archivari>

⁸⁶ ARCHIVE MINISTERIELLES. *Archives nationales d'Outre-mer* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.archivesnationales.culture.gouv.fr/anom/fr/Presentation/Archives-ministerielles.html>

Centrum archivů pracovního světa v Roubaix

Archiv, sídlící v Roubaix, vznikl v roce 1993. Jeho cílem je shromažďovat na jedno místo fondy týkající se sociální a hospodářské sféry. Je navržen tak, aby uchovával a poskytoval veřejnosti archiválie z oblasti podnikání, trhu práce, jednotlivců nebo organizací hospodářsky a společensky aktivních⁸⁷.

Národní centrum mikrofilmů v Espeyran

Národní centrum mikrofilmů v Espeyran bylo zřízeno v roce 1973 v Château d'Espeyran, v Saint-Gilles-du-Gard jako ústřední depozitář mikrofilmů. Je vybaveno mimo jiné fotografickou laboratoří a depozitářem, kde jsou uchovávány zajišťovací mikrofilmy archiválií uložených v Národním archivu a archivech územních celků.

Pierrefitte- Sur-Seine

Pierrefitte- Sur-Seine má být nové sídlo francouzského Národního archivu, které se zároveň stane největším archivem v Evropě. Rozhodl tak v roce 2004 francouzský prezident Jacques Chirac. Tento velký projekt je dílem italského architekta Massimiliana Fukase. Jde v pořadí již o třetí sídlo Národního archivu v Paříži. Jaké fondy bude tento archiv spravovat? Velká část fondů bude přemístěna z druhého sídla Národního archivu ve Fontainebleau, dále pak ze sídla v Paříži a některé archiválie přibudou také z Archives nationales du monde de travail v Roubaix⁸⁸. Cílem je vybudovat depozitář pro uložení archivních fondů „nového období“ francouzských dějin od roku 1790 s kapacitou pro uložení 320 000 bm. Starší archiválie zůstanou uloženy v Palais de Rohan, v původní budově Národního archivu v centru Paříže ve čtvrti Marais⁸⁹. Za místo nového archivu bylo vybráno Pierrfite-Sur-Seine, přičemž otevření bylo plánováno na rok 2012, avšak v současné době se hovoří spíše o roku 2013. Místo pro budovu bylo vybráno především kvůli třem hlavním kritériím. První z nich je, že se budova nachází v blízkosti metra. Druhou je, že bude stát v blízkosti univerzitního a vědeckého prostředí. A třetí výhoda je, že místo je dobře dostupné a ideální při počátečním stěhování fondů. S Pierrefitte- Sur-Seine je také spojen nový informační systém, nazvaným Systéme d'information archivistique, jež je aplikován pro všechna tři sídla.

⁸⁷ Archives nationales du monde du travail. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2001 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: http://fr.wikipedia.org/wiki/Archives_nationales_du_monde_du_travail

⁸⁸ ČTRVNÍK, Mikuláš. Nové sídlo francouzského Národního archivu: Pierrefitte-sur-Seine. *Archivní časopis*. 2010, roč. 60, č. 4, s. 395-401. ISSN 0004-0398.

⁸⁹ INDRA, Bořivoj. Největší archiv v Evropě. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59 č. 4, s. 352-354. ISSN 0004-0398.

Centre d'Accueil et de Recherche des Archives Nationales de Paris (CARAN)

Jedná se o středisko pro styk s veřejností a využívání archiválií, jež je součástí areálu Národního archivu v Paříži.

5.2. Rakouský státní archiv⁹⁰

V roce 1938 dochází ke sloučení Vídeňských ústředních archivů. Tohle sloučení bylo provedeno na základě zákona o Východní marce a byl vytvořen Říšský archiv ve Vídni. Součástí Říšského archivu se stal Archiv dvorské komory, který existoval od roku 1578, Státní archiv vnitra a justice fungující od roku 1820, archivy Ministerstva financí a vyučování, který od roku existoval jako ministerský archiv a tyto všechny archivy působily jako samostatná oddělení. Kdežto Válečný archiv a Dopravní archiv byl začleněn do správy říšských drah⁹¹. Ovšem po druhé světové válce dochází ke změně politické situace, díky které mohlo dojít ke změně v rakouském archivnictví. S výjimkou Vojenského archivu a Dopravního archivu, došlo ke sloučení všech centrálních archivů a tak byly spojeny Domácí, dvorský a státní archiv, Všeobecný správní archiv, Archiv financí a dvorské komory a Válečný archiv⁹². Postupem času došlo k přejmenování některých oddělení archivů, jako například Státní archiv vnitra a justice byl přejmenován na Všeobecný správní archiv a dřívější oddělení vídeňského Říšského archivu, Archiv vyučování, zcela splynulo s všeobecným archivem, krom toho například Archiv financí se spojil v jedno oddělení. Takto to vypadalo do roku 1983, kdy byl zřízen Archiv republiky jako další oddělení Rakouského státního archivu a všechna stará oddělení měla povinnost mu předat archiválie z období po roce 1918, přičemž školské a justiční fondy nebylo možno ve Všeobecném správním archivu dělit a tak zůstaly po léta 1940 až 1945 v tomto oddělení. V roce 1988 se stěhuje Archiv republiky, Všeobecný správní archiv a Válečný archiv do nové budovy Rakouského státního archivu ve třetím vídeňském okrese a dochází ke zrušení Dopravního archivu. Ostatní archivy zůstávají na svých místech. V čele struktury státních archivů je generální ředitelství a je tvořeno pěti odděleními⁹³.

---

⁹⁰ Österreichisches Staatsarchiv

⁹¹ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč.44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

⁹² UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

⁹³ MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč.44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

Archiv republiky

Archiv republiky existuje jako oddělení Rakouského státního archivu ve své pravomoci od roku 1983 a je úzce spojen s novou budovou Státního archivu ve Vídni - Erdberg. Jedná se o centrum výzkumu nedávné rakouské historie. Má na starosti oceňování, skartaci, převzetí a ochranu, zabezpečení, údržbu a opravy, popis a zpřístupnění všech záznamů vzniklé z činnosti rakouské centrální služby, což jsou například ministerstva, centrální orgány a podřízené jednotky, od roku 1918⁹⁴.

Domácí, dvorský a státní archiv

Byl založen Marií Terezií v roce 1749 jako ústřední archiv rodu Habsburků. Archiválie jsou zde rozděleny do skupin jako jsou: Historie domu Habsburků, Nejvyšší soud a správa Svaté říše římské národa německého a další. Dále se zde nachází například sbírky rukopisů, map a plánů. Domácí, dvorský a státní archiv je nesmírně důležitý pro mezinárodní výzkum, vzhledem k širokému geografickému záběru jeho působnosti a vzhledem k velké rozmanitosti vzniklých fondů⁹⁵.

Všeobecný správní archiv

Všeobecná správní archiv vede písemné záznamy o archiváliích habsburské monarchie od 16. století, obsahuje 12 700 bm regálů, ale také obsahuje sbírky map, plánů a 5000 zákonů a chart⁹⁶.

Válečný archiv

S asi 180 000 krabicemi souborů, účetních knih a na 50 kilometrů polic, se může Vídeňský válečný archiv právem chlubit největším vojenským archivem ve střední Evropě⁹⁷.

5.3. Spolkový archiv v Německu⁹⁸

V roce 1949, kdy došlo k vytvoření Spolkové republiky Německo (dále jen SRN), bylo nutné založit ústřední archiv. K tomuto založení došlo a to na základě výnosu spolkové vlády z 24.3.1950. Ale doopravdy archiv vzniká až v roce 1952 a to se sídlem v Koblenz. Spadal pod správu ministerstva vnitra a měl na starosti ukládání a zpřístupňování spolkových vládních orgánů, státních spolkových úřadů, soudů, korporací, ústavů a nadací spolkového

---

⁹⁴ Archiv der Republik. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6146/default.aspx>

⁹⁵ Haus-, Hof- und Staatsarchiv - Information in brief. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6150/default.aspx>

⁹⁶ Allgemeines Verwaltungsarchiv, Finanz- und Hofkammerarchiv. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6142/default.aspx>

⁹⁷ Kriegsarchiv - Information in brief. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6154/default.aspx>

⁹⁸ Das Bundesarchiv

veřejnoprávního charakteru a různých zařízení spolkových ústředních orgánů. Přičemž se stará o ukládání všech filmů německé produkce a to již od počátků kinematografie v roce 1895. Zajímavostí je, že pečuje i o archiválie nestátního charakteru, čímž je například archiv NSDAP, pozůstalosti německých politiků a další. Je nutno zmínit, že převážná část archiválií pochází z 20. století, i když nejstarší archiválie vznikly již v 16. až 18. století, přičemž nejstarší dokument pochází z roku 1411⁹⁹.

V roce 1986 se Spolkový archiv (dále jen SA) přestěhoval do nově vybudovaného areálu v Koblenz – Karthause. V roce 1988 vstoupil v platnost spolkový zákon o zabezpečení a využití archivního fondu Spolkové republiky, zkráceně nazývaný Bundesarchivgesetz. Zákon je určen sice pro SA a spolkové orgány, ale některé z jeho paragrafů se týkají zemských, samosprávních a dalších veřejných archivů. V roce 1990, v průběhu znovusjednocení Německa, je Ústřední archiv Německé demokratické republiky (dále jen NDR) integrován do Spolkového archivu. Následovně je v roce 1992 vytvořeno speciální oddělení Nadace archivů stran a masových organizací v NDR, do kterého jsou integrovány zbylé archivní organizace bývalé NDR. O několik let později dochází k velké změně, když se SA přesouvá z působnosti Ministerstva vnitra do působnosti Ministerstva kultury¹⁰⁰.

Organizace Spolkového archivu

Organizace Spolkového archivu je jako výkonný federální orgán podřízen Ministerstvu kultury. V čele SA je prezident, jímž je v nynější době Dr. Hollmann a sídlí v Kolbenz. Jemu podřízený je pak viceprezident Prof. Dr. Menne – Haritz se sídlem v Berlíně. Spolkový archiv se skládá z několika oddělení, které mají své úkoly a povinnosti.

Prvním oddělením je centrála administrativních záležitostí, nazývána jako oddělení Z a má na starosti personální záležitosti, rozvoj lidských zdrojů a osvětu. Je rozdělena dále do osmi sekcí a to například pro personální záležitosti, rozvoj, pak organizační záležitosti, nové ovládací prvky, dále právní oddělení a další.

Druhým oddělením je Oddělení technických a politických záležitostí centrální specializované služby. Sídlo se nachází v Koblenz. Oddělení je zodpovědné za obecné záležitosti centrálních technických služeb. Skládá se ze čtyř částí, které řeší mnoho problémů a záležitostí a to od použití právních předpisů až po výstavy, archivní IT aplikace a další

---

⁹⁹ INDRA, Bořivoj : Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

¹⁰⁰ Geschichte des Bundesarchivs. In: *Das Bundesarchiv* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.bundesarchiv.de/bundesarchiv/geschichte/index.html.de>

Třetím oddělením je oddělení SRN, jeho sídlo je rovněž v Koblenzi. Je zodpovědné za evidenci dokumentů ústředních státních orgánů SRN od roku 1949, včetně okupačních zón 1945 až 1949. Dále pak radí federální správě v oblasti organizace spisové služby.

Čtvrtým oddělením je oddělení Německého císařství. Drží archiválie civilních orgánů Německé říše z let 1867 až 1945. I když došlo ke značným ztrátám v průběhu války, tak má tento archiv nejvíce archiválií týkajících se Německé říše, Wiemarské republiky a mnoho dalších.

Pátým oddělením je oddělení vojenského archivu. Má sídlo ve Freiburgu a je zodpovědné za archiválie a dokumenty Federálního ministerstva obrany, ozbrojených sil a federální správy obrany.

V pořadí šesté je oddělení filmového archivu. Spolkový filmový archiv sídlící v Berlíně je jedním z největších archivů svého druhu na světě. V roce 1990 byl filmový archiv NDR integrován do tohoto oddělení. Sbírá filmové německé týdeníky, dokumentární filmy a hrané filmy od roku 1950.

Sedmým oddělením je Oddělení NDR. Je zodpovědné za archiv ústředního státního aparátu NDR a jeho předchůdce z dob sovětské okupační zóny.

Zvláštní oddělení pak tvoří Nadace archivů stran a masových organizací v NDR ve Spolkovém archivu, které poskytuje přístup k archivům vytvořených stranami a organizacemi řídicích stát a společnost NDR¹⁰¹.

5.4. The National Archives¹⁰²

The National Archives je oficiální archiv britské vlády pro Anglii a Wales, který je odpovědný Ministerstvu spravedlnosti. Pečuje a stráží nejznámější britské dokumenty, některé jsou starší víc jak tisíc let. V roce 2011 byla odpovědnost za archivy převedena z muzeí, knihoven a archivní rady právě na National Archives. V letech 2003 a 2006 došlo ke spojení 4 orgánů archivní správy a to Public Record Office, Historical Manuscripts Commission, Office of Public Sector Information a Her Majesty's Stationery Office, přičemž každý se specializuje na konkrétní aspekty správy informací¹⁰³.

---

¹⁰¹ Organisation. In: *Das Bundesarchiv* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.bundesarchiv.de/bundesarchiv/organisation/index.html.de>

¹⁰² Národní archiv v Anglii

¹⁰³ Who we are. In: *The National Archives* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/about%5Cwho-we-are.htm>

Public Record Office

Public Record Office (dále jen PRO) tvoří nejdůležitější část The National Archives a je zároveň nejvýznamnějším archivem na území Velké Británie. Archiv byl založen roku 1838 a byl určen k ukládání písemností ústředních úřadů, které dodnes tvoří hlavní obsah archivu. Od roku 1945 jsou zde ukládány také archivy znárodněných podniků s výjimkou Coal Board a British Transport Commission. Také se zde nacházejí staré mapy, kromě map admirality, které disponují vlastními sbírkami. Písemnosti sem byly převáženy a to zejména z kapituly Westminsterského opatství nebo z londýnského Toweru. Například v padesátých letech sem byla převezena takzvaná Domesday Book. V roce 1958 došlo k zavedení systematického výběru písemností a pravidel pro předávání a zpřístupňování písemností a skartací¹⁰⁴.

Do roku 1959 byl v čele archivu v Londýně a byl odpovědný za jeho činnost Master of the Rolls, po roce 1959 byla tato funkce přenesena na lorda – kancléře. Původně se nazýval ředitel tohoto archivu Deputy Keeper, od roku 1959 Keeper of the Public Records a zároveň byl viceprezidentem Královské historické společnosti a členem komise Ústavu pro historické bádání. Ostatní pracovníci se dělí na tři skupiny: Assistant Keepers, kde je v čele ústavu ředitel tak zvaný Deputy Keeper a jeho zástupce Principal Assistant Keeper, Executive Officers a Clerks. Podle Libuše Urbánkové se Public Record Office dělí na tři samostatná oddělení a to oddělení archivní, které zařizuje péči o archiválie a dohlédací a skartační činnost a dělí se na další tři sekce, technickou, starající se o konzervaci, mikrofilmy a vystavy, výzkumnou, zajišťující zpřístupňování archiválií a sekci vydavatelskou. Dále na oddělení administrativní, jež je zodpovědné za správu archivů a skartaci u ministerstev a oddělení hospodářsko – finanční¹⁰⁵.

Historical Manuscripts Commission

Historical Manuscripts Commission. Archivní organizace vznikla v roce 1869, jelikož PRO byl ze začátku založen jen jako ukládací místo pro archivy ústředních úřadů a o ostatní písemnosti se nikdo nestaral. Na základě toho se Historical Manuscripts Commission ujala péče o všechny nestátní archivy a vytyčila si úkol ukládat všechny cenné rukopisy a písemnosti jednotlivých institucí, ale především soukromých osob, jejichž nejcennější části by mohla publikovat, případně k nim pořizovat archivní pomůcky. Teprve až v období druhé světové války, kdy byly zjištěny značné nedostatky, vypracovala komise společně s Britskou

---

¹⁰⁴ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictv%C3%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

¹⁰⁵ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

archivní společností nový provizorní seznam všech archivů v zemi. V roce 2003 se stala součástí Národního archivu¹⁰⁶.

Her Majesty's Stationery Office

Vzniklo jako nové oddělení Ministerstva financí dne 5. dubna 1786, v době kdy byl jmenován John Mayer Superintendentem. Tato část archivu se zabývá tiskem¹⁰⁷.

The Office of Public Sector

The Office of Public Sector je orgánem odpovědným za provoz Her Majesty's Stationery Office a dalších veřejných informačních služeb Spojeného království. Ke sloučení v The National Archives došlo 21. června 2006. Kontrolor Her Majesty's Stationery Office je zároveň ředitelem OPSI.

---

¹⁰⁶ Historical Manuscripts Commission. *The National Archives* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/information-management/projects-and-work/hmc.htm>

¹⁰⁷ Her Majesty's Stationery Office. *Answers* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.answers.com/topic/her-majesty-s-stationery-office>

6. Spolupráce archivů v Evropě

6.1. Archivní politika Evropské unie

Na archivní politiku v Evropské unii (dále jen EU) dohlíží Evropská komise. Interně má archivní politika za cíl zavést právní rámec, strategie a postupy, které umožní komisi řídit její archivy a otevřou je po třiceti letech veřejnosti. Externě se archivní politika zaměřuje na podporu a spolupráci v oblasti archivů mezi členskými státy, stejně jako s ostatními orgány EU a mezinárodními archivními subjekty. Za tímto účelem komise zajišťuje sekretariát Evropské skupiny pro archivnictví, který je složený z odborníků na vysoké úrovni a to ze všech členských států a evropských institucí. Udržuje úzké vztahy s Fórem DLM a je zastoupena v radě pro správu MoReq. Také spolupracuje s ostatními institucemi EU¹⁰⁸.

6.2. Historický archiv EU

Každá instituce a orgán EU má oddělení, které se stará o dokumenty a složky po celou dobu jejich existence. Přičemž zpřístupňování archivních materiálů EU podléhá lhůtě 30 let a veřejnost dostává k dokumentům přístup po 30 letech od jejich vzniku. Historické archivy EU spravuje Evropský univerzitní institut ve Florencii. Ten veřejnosti umožňuje přístup k dokumentům všech evropských institucí a proevropských hnutí a osobností¹⁰⁹.

Archiv Evropského parlamentu

Parlament, coby klíčový orgán EU a svědek její historie nyní disponuje centrálním historickým archivem, který je umístěn v Parlamentu a poskytuje jedinečný pohled na naši společnou historii, včetně prvních rozprav ze shromáždění a archivů bývalých předsedů Evropského parlamentu.

Centrální historický archiv obsahuje legislativní a politické dokumenty, jako jsou například zprávy, pozměňovací návrhy, otázky k písemnému a ústnímu zodpovězení atd. Datují se čtvrtého volebního období roku 1952¹¹⁰ do roku 1999¹¹¹.

---

¹⁰⁸ Archival policy. In: *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/transparency/archival_policy/index_en.htm

¹⁰⁹ Archivy EU. In: *Evropská unie* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/documentation/archives/index_cs.htm

¹¹⁰ Společné shromáždění

¹¹¹ O parlamentu. In: *Evropská parlament* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/009cd2034d/In-the-past.html>

Archiv Rady Evropské unie

V tomto archivu se nacházejí především informace o sbírkách týkajících se fungování generálního sekretariátu Rady. Patří sem například Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), jak je definuje Pařížská smlouva z roku 1952, a jeho vývoj od počátku až dodnes. Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen ESAE), jak je definována v Římských smlouvách z roku 1957, a jejich vývoj až do doby, kdy vstoupila v platnost Maastrichtská dohoda. Dále zde můžeme nalézt cenné informace o EU od Maastrichtské smlouvy k Lisabonské smlouvě, což je smlouva definující EU. Najdete zde také informace o mezivládních jednáních, jako jsou například sjednávání dohod, zejména Římské smlouvy a úmluvy, úmluvy z Yaoundé, Lomé a dohody z Cotonou, které obsahují dokumenty o přidružení Afriky a Madagaskaru (AASM) a AKT (africké, karibské a tichomořské státy)

Zásady volného přístupu a výjimky z něj se řídí dvěma samostatnými nařízeními. V závislosti na termínech, kdy byly dokumenty vytvořeny, jsou soubory přístupné veřejnosti po uplynutí lhůty 30 let, podle nařízení č. 1700/2003 o otevření historických archivů EHS / ESAE, dokumenty před uplynutím lhůty 30 let se řídí nařízením Rady č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům. Přístup k dokumentům je obecná zásada, ale existují určité výjimky pro zajištění ochrany; například pokud jde o veřejnou bezpečnost, obranu a vojenské záležitosti, mezinárodní nebo finanční vztahy, měnovou nebo hospodářskou politiku Společenství nebo členského státu, ochrana osobních údajů, obchodních zájmů fyzické nebo právnické osoby, včetně duševního vlastnictví atd.¹¹²

Archiv Evropské komise

Jedná se o archiv, ve kterém se nacházejí především historické, právní a informativní dokumenty Komise starší než 30 let. Některé dokumenty převedené do historického archivu nejsou přístupné, jako například utajované dokumenty, které jsou označeny za omezené, důvěrné, tajné nebo přísně tajné. Ty mohou být zveřejněny, jakmile byly odtajněny. Dále pak dokumenty, které obsahují citlivé informace, jako osobní údaje, obchodní informace a podobně¹¹³.

---

¹¹² Archives. *Consilium* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/documents/archives?lang=en>

¹¹³ Historical archives. *European Commission* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/historical_archives/index_en.htm

Archiv Evropského účetního dvora

Obsahuje veškeré praktické informace k optimálnímu využití historického archivu Evropského účetního dvora¹¹⁴.

Archiv Evropského hospodářského a sociálního výboru

Jedná se o archiv, který se stará o archiválie Evropského hospodářského a sociálního výboru. Nachází se zde archiválie typu jako stanoviska výboru, záznamy z různých jednání a plenárních zasedání a pravidla týkající se organizace, provozu a správy výboru¹¹⁵.

Archiv výboru regionů

Zde se nacházejí především dokumenty předsedů a dokumenty související s jednotlivými činnostmi v dané oblasti EU¹¹⁶.

Archiv Evropské centrální banky (dále jen ECB)

Archiv ECB obsahuje záznamy a soubory dokumentů orgánů a institucí jako jsou například Výbor guvernérů centrálních bank členských států Evropského společenství (1964–1993), Evropský měnový institut (1994–98) nebo Evropská centrální banka (od roku 1998). Dokumenty jsou zpřístupněny ve formátu PDF. Přístup k dokumentům a záznamům ECB je upraven rozhodnutím ECB/2004/3 ze dne 4. března 2004 o přístupu veřejnosti k dokumentům ECB¹¹⁷.

Archiv Evropské investiční banky (dále jen EIB)

Banka poskytuje dokumenty veřejnosti v rámci své politiky transparentnosti a zpřístupňování archivů pro veřejnost⁸⁶. Archiválie z archivů EIB jsou pravidelně převáděny do Historického archivu EU, kde jsou k dispozici k nahlédnutí pro výzkumné pracovníky, novináře, studenty a širokou veřejnost¹¹⁸.

---

¹¹⁴ Archivy EU. In: *Evropská unie* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z:

http://europa.eu/documentation/archives/index_cs.htm

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Evropská centrální banka. *Eurosystém* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z:

<http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

¹¹⁸ The historical archives of the EIB at the European University Institute of Florence. *European Investment Bank* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z:

<http://www.eib.org/infocentre/publications/archives/index.htm?lang=en>

6.3. Mezinárodní spolupráce na úrovni organizací

Mezinárodní archivní rada

Mezinárodní archivní rada (dále jen MAR) je nevládní organizace sjednocující archivní instituce a odborníky po celém světě a to více jak šedesát let. Spolupracuje s mezinárodními orgány jako je UNESCO a Rada Evropy. Je určena pro efektivní správu záznamů, k uchování, péči a využití světového archivního dědictví a to prostřednictvím archivních odborníků po celém světě. Snaží se chránit archiválie a zajistit přístup přes advokacii, kterou se stanoví standardy. Také umožňuje dialog mezi archiváři, politiky, zřizovateli a uživateli archivů¹¹⁹.

MAR byla založena 9. června 1948 a tento den se také slaví jako mezinárodní archivní den. Prvním předsedou MAR se stává Charles Samaran, jež byl generálním ředitelem Francouzského archivu. Rada tím začíná okamžitou spoluprací s různými sesterskými organizacemi například IFLA, ICOM, ICOMOS a další. Roku 1950 se koná první kongres MAR, z jehož jednání vzniká *Archivum*, což je první oficiální časopis MAR. Od roku 1977 pak vychází dvakrát ročně *International Journal of Archives*, o pár let později *Janus*, od roku 1998 *Comma* a nejnovější časopis vychází od roku 2003 s názvem *Flash*¹²⁰. Od roku 1960 nabízí MAR rozvojovým zemím různé programy, které jim pomůžou rozvíjet své archivy. Roku 1968 je vytvořena první regionální pobočka v jihovýchodní Asii zvaná SARBICA a to z toho důvodu, aby se země podíleli na MAR a spolupracovali mezi sebou. Od roku 2009 existuje 13 poboček pokrývajících celý svět. V roce 1970 dochází k vytvoření Výboru pro rozvoj archivnictví, jež podporuje archivy především v rozvojových zemích. Významným rokem pro rozvoj archivů v Evropě je rok 1993, kdy dochází k rozsáhlé spolupráci mezi MAR a Radou Evropy a to v rámci podpory modernizace archivů v Evropě. V roce 1994 MAR vydává první standard ISAD(G), což je Všeobecný mezinárodní standard pro archivní popis¹²¹, který velice rychle přijalo mnoho archivářů po celém světě. V roce 2000 Rada Evropy vydává doporučení č. R13, aby došlo k vytvoření evropské politiky v oblasti přístupu k archivům v důsledku intenzivního lobbingu MAR. V roce 2010 MAR reaktivuje FIDA¹²² a to tak, že jmenuje správní radu a zveřejní výzvu k předkládání projektů. V témže roce

---

¹¹⁹ About ICA. *International Council on Archives* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

¹²⁰ SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0036-5246.

¹²¹ The International Standard on Archival Description

¹²² Mezinárodní fond pro rozvoj archivnictví

schvaluje Všeobecnou archivní deklaraci, kterou 10. listopadu 2011 přijímá generální konference UNESCO na svém plenárním zasedání¹²³.

Země, které jsou členy MAR, jsou i většinou členy OSN. Známe celkem pět kategorií členství: ústřední archivní ředitelství, národní nebo mezinárodní oblastní svazy archivářů, archivní instituce, individuální členové a poslední kategorií jsou čestní členové. Hlavní orgány MAR zůstaly do současné doby nezměněny. V období zasedání valného shromáždění má na starosti záležitosti MAR výkonný výbor. Výkonný výbor se skládá s prezidenta MAR, tří místopředsedů, prezidentů regionálních větví, předsedy programové komise, předsedy sekce archivního managementu a archivních asociací, pokladníka, generálního sekretáře a jeho zástupce, popřípadě zástupců. Valným shromážděním jsou potom voleni předseda výboru spolu se třemi místopředsedy a ostatními členy a to na dobu čtyř let, přičemž činnost výkonného výboru je podporována dvěma komisemi: Řídící komisí (Management Commission), jež má na starosti organizaci zasedání výkonného výboru a řídí jeho rozhodnutí, a Programovou komisí (Programme Commission), která je zodpovědná za přípravu a výkon technických a profesních programů. Struktura MAR dále tvoří 13 regionálních větví, které sdružují státy podle geografických oblastí. V čele každé větve je prezident. Členové MAR utvářejí zvláštní sekce spojené stejným profesionálním zájmem, například Section for Education and Training nebo Section on Architectural Records¹²⁴.

Co se týče jazykové komunikační vybavenosti, tak MAR rozvíjí jazykovou politiku a to hlavně z důvodu, že je organizací s přibližně 1500 institucionálních a individuálních členů ve více než 190 zemích a jedním z nejdůležitějších úkolů této organizace je rozvíjet komunikaci mezi institucemi a odborníky. MAR nemá oficiální jazyk, ale má dva pracovní jazyky, jimiž jsou angličtina a francouzština. Její ambicí je propagovat standardy, publikace a odborné informace a používat tolik jazyků, jak je to vůbec možné a to jak v tisku, tak i na internetových stránkách¹²⁵. Na mezinárodních konferencích se většinou používají světové jazyky a úřední řeč hostitelské země.

---

¹²³ About ICA. *International council on archives* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

¹²⁴ SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0036-5246.

¹²⁵ About ICA. *International council on archives* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

Evropská skupina pro archivnictví

Spolupráce mezi archivy v rámci Evropské unie není žádnou novinkou a od začátku devadesátých let se postupně rozšiřuje a prohlubuje. Evropská skupina pro archivnictví vznikla v roce 2006 a sdružuje odborníky ze všech členských států Evropské unie i z jejich institucí. Od té doby co zasedala v dubnu 2006 poprvé, se schází každého půl roku. Probíhají zde diskuze o pokroku, o poradenství v rámci archivnictví a zabývají se obecnými zásadami pěti prioritních opatření. Jsou to:

1. Ochrana a prevence před katastrofami

Doporučení rady, ze 14. listopadu 2005, vyzývalo, aby byl rozvinut akční plán na podporu opatření, které by zamezilo poškození dokumentů a archivů v důsledku přírodních katastrof a jiných podobných incidentů. Po jejím zveřejnění, byla založena trojnárodní pracovní skupina pro ochranu a předcházení poškození archivů. Pracovní skupina se zaměřila na nejzávažnější problém, prevenci, a dosáhla pokroku ve spolupráci mezi Českou republikou, Polskem, Německem, zejména v zavedení internetového informačního systému, který by se v případě katastrofy použil. Cílem je rozšířit internetovou databázi na evropskou úroveň a tak umožnit spolupráci mezi evropskými archivy, což by umožnilo rychleji reagovat a být dostatečně připraven na všechny možné případy katastrof.

2. Evropská interdisciplinární spolupráce v oblasti elektronických dokumentů a archivů

Zaměřuje se zejména na rozvoj evropské internetové spolupráce v oblasti elektronických dokumentů. Pořádá konference o elektronických dokumentech, řeší úspěchy a nové směry informací a záznamů v Evropě

3. Zřízení a údržba internetového portálu pro dokumenty a archivy

Cílem je umožnit snazší přístup a poprvé v Evropě bude možné zpřístupnit archivní informace bez ohledu na národní institucionální a sekretové hranice. Archivní portál by byl spojen s EUROPEANA. Má zavést společný rámec v celé Evropě, který zahrnuje existující světové normy pro archivaci. Portál také podporuje přijetí nadnárodních norem a zaručení interoperability různých archivních portálů zřízených na vnitrostátní a institucionální úrovni.

4. Prosazování nejlepších postupů s ohledem na vnitrostátní a evropské právní předpisy týkající se archivů

Za tímto účelem byl vytvořen takzvaný EURONOMOS, což je právní databáze archivů. EURONOMOS poskytuje snadný přeshraniční on-line přístup k archivním a souvisejícím

právním předpisům, jako například interpretační informace, a to jak ze strany členských států Evropské unie, tak i ze samostatné Evropské unie. EURONOMOS je organizována na úrovni členských států a hostila i mezinárodní archivní rady.

5. Opatření zabraňující krádeži archiválií

Pracovní skupina vedená švédem Riksarkivetem se zaměřila na dva důležité body: zaprvé na opatření proti krádežím z archivů a následnému obchodování s nimi a také nutnost studie, která určí rozsah krádeží. K této studii se zavázali a v červnu roku 2007 předložili zprávu. Skupina poté vypracovala zásady a praktické vodítko pro prevenci proti krádežím.

V roce 2008 Evropská skupina pro archivnictví přijala zprávu o pokroku. Hlásí v ní nejen o dosaženém pokroku, ale také navrhuje, aby archivní služby zvážily svou roli v rychle se vyvíjejícím prostředí a hledaly, jak mohou lépe sloužit společnosti jako celku, především veřejné správě. Skupina proto archivům do budoucna vymezila pět úkolů: archivní a Evropskou směrnicí o opakovaném použití informací veřejného sektoru. Vztah mezi prezenčním a on-line přístupem do archivů, důsledky pro správu a společnost, měnící se úloha archivů ve světě digitálních záznamů, vytvoření evropské sítě odborníků a nakonec i plán na centrum špičkových evropských archivářů¹²⁶.

Evropské byro národních archivářů (dále jen EBAN)

EBAN vzniklo v srpnu 1999 a jedná se organizaci sdružující představitele národních archivů nebo archivních správ a ředitelství členských a přistupujících zemí EU. Na jejich zasedání se většinou řeší hlavní problémy v oblasti archivů a archivnictví. Česká republika byla poprvé přítomna na zasedání v říjnu 2002 v Kodani. Tahle organizace zasedá dvakrát ročně, vždy v zemi, které v té době náleží předsednictví v EU. Tyhle setkání organizují hlavní orgány archivnictví dané země a většinou v jejich hlavních městech. U nás se zasedání EBAN uskutečnilo v roce 2009 v Praze a organizovala ho Archivní správa ministerstva vnitra¹²⁷.

Komise národních archivních expertů členských států a přistupujících zemí EU

Organizace je od roku 2003 organizována Evropskou komisí. Součástí komise jsou její subkomise, přičemž Česká republika měla člena v komisi pro koncipování strategie spolupráce členských zemí EU v oblasti archivnictví v osobě ředitele Archivní správy

---

¹²⁶ European Archives Group. *European Commission* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/transparency/archival_policy/eur_arch_group/index_en.htm

¹²⁷ SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0036-5246.

ministerstva vnitra Dr. Václava Babičky. Subkomise se dále dělí na kapitoly: Archivní účelové budovy, kde jsme měli zastoupení v osobě Bořivoje Indry, kapitolu Archivní služby a veřejné správy opět s Dr. Babičkou a kapitolu Uchovávání dokumentů se zastoupením Dr. Ing. Michala Duroviče z Národního archivu v Praze¹²⁸.

DLM Fórum

Vzniká v roce 1994 původně jako místo, kde dochází k setkání specialistů z oblasti veřejné správy, archivnictví, výzkumu, průmyslu, výpočetní techniky a zainteresovaných nevládních organizací¹²⁹. V počátcích to byla zkratka Donnés Lisibles par Machine, což v překladu znamenalo strojově čtená data. Základ ke vzniku DLM Fóra byl položen v polovině devadesátých let. V roce 1996 se v Bruselu konalo setkání a to pod názvem DLM Fórum. Vystoupilo zde mnoho archivářů. Řešila se zde především problematika dlouhodobého uchování digitálních dokumentů, přičemž na závěr konference bylo přijato pět bodů, které se účastnické země zavázaly naplnit. Tím prvním bodem byla publikace referátů a příspěvků konference, které se ujal časopis INSAR¹³⁰. Dalším bodem bylo vypracovat zprávy o vztahu archivních služeb a státních správ ve svých zemích v souvislosti se elektronickými dokumenty a daty, zpracovat metody výměny informací mezi členskými státy EU a koordinace technických a legislativních otázek, vypracování školícího programu pro pracovníky veřejné správy a archiváře a zajistit zpřístupnění elektronických dokumentů veřejnosti. Kontrolu nad tím jakým způsobem a jak je realizace těchto cílů plněna, vykonávala Monitorovací komise DLM¹³¹. V roce 1997 se konalo setkání v Haagu, kde došlo k vyslovení hlavní myšlenky celého fóra, že elektronické dokumenty jsou rovny dokumentům papírovým a jako takové by měly být součástí národního kulturního dědictví. Zasedání DLM Fóra probíhá dvakrát do roka a to v zemi předsedající EU. Konference se konají jednou za tři roky. Na konferenci v Bruselu se změnil význam DLM zkratky na Dokument Lifecycle Management, což znamená správa životního cyklu dokumentů a v reakci na to vznikl v roce 2003 nový orgán DLM Network. Členství v DLM Network je určeno pro všechny archivy

---

¹²⁸ SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0036-5246.

¹²⁹ *Specifikace MoReq2: Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů*. Bruxelles- Luxembourg, 2008. Dostupné z: http://www.project-consult.net/files/MoReq2_Czech_translation.pdf

¹³⁰ Information Summary on Archives

¹³¹ DLM Monitoring Committee

všech členských zemí EU. Hlavním projektem DLM Fora je vývoj standardu MoReq a následně MoReq2¹³².

6.4. MoReq2

Moreq

Standard Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů¹³³ je souhrn specifikačních požadavků, jež jsou určeny a využívány v organizacích jak veřejného, tak soukromého sektoru. Je také využíván jako návod těm organizacím, které si přejí zavést systém elektronické spisové služby¹³⁴ (dále jen ERMS), dále slouží k posouzení konkrétních systémů elektronické spisové služby nebo pro pedagogické účely. MoReq také obsahuje souhrnný model metadat použitelný pro správu dokumentů¹³⁵.

Od doby, co byly původní Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů (dále jen MoReq) v roce 2001 poprvé zveřejněny, se jeho využití rozšířilo po celé Evropě. Od roku 2001 však došlo ke změnám v oblasti informačních technologií, které ovlivňují tvorbu, příjem a správu elektronických dokumentů. A právě na tyto technologické změny se zaměřuje nová verze MoReq, označená jako MoReq2. Zároveň bere v potaz nové normy a osvědčené postupy, které byly vyvinuty v průběhu několika posledních let. Jedná se tedy o aktualizaci původní specifikace MoReq.

MoReq2

Cílem specifikace MoReq2 je zajistit budoucí platnost ustanovení specifikace MoReq pro elektronickou spisovou službu, zajistit obecné podmínky pro dlouhodobé uložení dokumentů v digitální podobě, zajistit bezproblémový export a import těchto dokumentů, určit formát pro dlouhodobé uložení, určit povinné prvky metadat u dokumentů, vytvořit podmínky pro integraci se systémy pro správu informačního obsahu a další. Tato specifikace je určena především pro organizace veřejné správy, které mají ze zákona povinnost vést spisovou službu a elektronické systémy spisové služby, dále je určena pro pracovníky spisové služby a odborníky na správu dokumentů, lektory a učitele působící v oblasti správy dokumentů a další. Specifikace Moreq2 vznikla díky podpoře Evropské komise. U vzniku stálo od

---

¹³² SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0036-5246.

¹³³ Model Requirements for the management of electronic records

¹³⁴ Electronic Records Management Systems

¹³⁵ MoReq2 - spolupráce českých archivářů na tvorbě standardu pro elektronickou spisovou službu. *Ministřtvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/moreq2-spoluprace-ceskych-archivaru-na-tvorbe-standardu-pro-elektronickou-spisovou-sluzbu.aspx>

začátku Fórum DLM. Vývoj nového standardu se uskutečnil v roce 2007 a v říjnu vyšla verze 1.0 standardu v anglickém jazyce. Pro další realizace bylo nutné jeho rozšíření a to především národními překlady a kapitolami „0“ upravujících národní specifika.

Fórum DLM působí jako správce finální verze specifikace. Vytváří se jakási struktura organizace a to Výbor pro správu specifikace MoReq¹³⁶, který je dále členěn na skupiny pro testování a certifikaci, udržování a inovaci, překlady a kapitoly „0“, marketing a školení, ochranu obchodního jména a vývoj a udržování webových stránek. Kapitoly nula upravují národní požadavky¹³⁷.

MoReq2 v českém prostředí

Hned od začátku se předpokládalo jak s vydáním klasického překladu specifikace, nebo-li takzvaným akademickým překladem, tak s uvedením požadavků do národního právního prostředí. V akademickém překladu záleží především, aby byla důkladně vysvětlena kapitola nula, která má členskými státy umožnit doplnění specifických vnitrostátních požadavků, a která tedy zohledňuje různé jazyky, právní úpravu, předpisy a tradici uchovávání dokumentů a tento překlad má sloužit především českým archivářům a pracovníkům spisoven k seznámení s danou problematikou, vysvětlit nové termíny a rozdílné přístupy, které přinesla terminologie specifikace MoReq2¹³⁸.

Na základě MoReq2 a zmocnění stanoveného v §70 odst. 2 zákona č. 499/2004 Sb. byl v České republice vydán Národní standard, který je určen především veřejnoprávními původci, ale také obchodními společnostmi. Národní standard je velmi rozsáhlý dokument, jež má 100 stran textu a 234 stran příloh. Některé oblasti jsou ovšem popisovány až příliš podrobně (kontrola bezpečnosti) naproti jiným, které zůstávají nejasné (například migrace, ukládání a vyřazování dokumentů). Národní standard pro vedení spisové služby v elektronické podobě je upravený pro české podmínky, ale vesměs se jedná o standard MoReq2. Standard je terminologicky jednotný s dalšími právními předpisy, které upravují související okruhy právních vztahů. Názvy a pojmy v národním standardu vycházejí z terminologie zavedené zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně

---

¹³⁶ MoReq Governance Board

¹³⁷ *Specifikace MoReq2: Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů*. Bruxelles- Luxembourg, 2008. Dostupné z: http://www.project-consult.net/files/MoReq2_Czech_translation.pdf

¹³⁸ Tamtéž.

některých zákonů a zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi¹³⁹.

Rozdíly mezi MoReq2 a českou praxí

Skupina překládající MoReq2 musela překlad upravit tak, aby odpovídal českému chápání daných pojmů. Například termíny dokument a záznam. Záznam se řekne anglicky dokument a je podle standardu MoReq2 informace, která nebyla deklarována jako dokument, tedy nebyla zatříděna, evidována a uzavřena proti změnám. Dokument se řekne anglicky record a je to podle MoReq2 každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci předána. Klíčovou vlastností dokumentu je jeho neměnnost a trvalost jeho informačního obsahu. Když došlo ke srovnání pojmů, tak se ukázalo, že anglickému termínu document odpovídá český ekvivalent záznam a naopak anglickému record český termín dokument.

A byly zavedeny do českého prostředí nové termíny jako například Díl (volume), Dokument (record), Komponenta (component), Konflikt skartačních režimů, nezbytné dokumenty (Vital records), posuzovatel skartačních operací, součást, spouštěcí událost a mnoho dalších¹⁴⁰.

---

¹³⁹ *Specifikace MoReq2: Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů*. Bruxelles- Luxembourg, 2008. Dostupné z: http://www.project-consult.net/files/MoReq2_Czech_translation.pdf

¹⁴⁰ Tamtéž.

7. Legislativa v Evropě

7.1. Obecný vývoj legislativy v Evropě

K vytváření nových archivních zákonů dochází v Evropě převážně až po druhé světové válce. Například ve Velké Británii vzniká zákon o veřejných písemnostech v roce 1958 nebo v Itálii je vydán zákon zahrnující oblast archivnictví v roce 1963. K další vlně vydávání zákonů pak dochází v 70. letech 20. století. Při tvorbě zákonů hrálo roli, zda druhá země měla archivnictví zestátněno, jako tomu bylo například v Československé republice a jiných socialistických zemích, a nebo zda bylo položeno na tradičních principech. Další klíčovou roli při tvorbě hrálo to, jak byl stát organizován, jestli fungoval jako jednotný stát jak tomu bylo ve Francii, Belgii, Holandsku, Itálii, Španělsku, Portugalsku, Švédsku, Finsku či Norsku, a nebo jestli se jednalo o správu federativního typu, jak tomu je například v Německu, Rakousku nebo Švýcarsku. V takovýchto zemích je možné upravit pouze spolkovou normu a jen v společné oblasti zájmu. Každá země si v rámci federace vydává své vlastní zákony; tyhle zákony se mohou od sebe velice lišit. V dnešní době je důležité, aby archivní legislativu daných zemí (nezávisle na typu) respektovaly i další zákonné normy, jako jsou například právo na svobodné získávání informací nebo naopak ochrana osobních práv. Tyhle normy by se měly vyvažovat, ačkoli je to někdy velmi obtížné¹⁴¹.

Legislativa je v Evropě celkově zaměřena spíše na archivy veřejné a archivů soukromých se někdy dotýká pouze nepřímo. Co se týče zpřístupňování archiválií, tak platí ve většině států Evropy, že jsou archiválie přístupné po uplynutí třicetileté lhůty od doby svého vzniku. Existují však i případy, kdy je lhůta vyšší nebo dokonce je úplně zrušená, jako je tomu například v sousedním Slovensku. V oblasti osobních údajů je většinou lhůta po devadesáti letech od doby jejího vzniku. V posledních několika letech se začínají objevovat různé Standardy pro správu elektronických dokumentů. Nejvíce oblíbeným a rozšířeným standardem v Evropě je tak zvaný MoReq2, což jsou modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů. Důležitou kapitolou v MoReq2 hraje tak zvaná kapitola „0“, která upravuje národní specifika¹⁴².

---

¹⁴¹ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

¹⁴² Tamtéž.

7.2. Archivní legislativa ve vybraných státech Evropy

Anglie

První zákon, který se zabýval archivnictvím, spatřil světlo světa v roce 1838 a upravoval ochranu a zabezpečení státních písemností. Správa státních a královských písemností byla v rukou vrchního archiváře takzvaného Master of the Rolls a dalších archivářů. Dalšími normami pak byly zákonné akty z let 1838 až 1898, které se vztahovaly k založení Public Record Offices. Roku 1850 byl vydán knihovnický zákon, který vyzýval ke sběratelské činnosti¹⁴³. Roku 1877 došlo k vydání skartační směrnice, jež ukládala vládním úřadům povinnost, aby veškeré písemnosti navržené ke skartaci předkládala pro potvrzení Public Record Offices. Archiválie se ale po letech začali neúnosně hromadit a tak byla roku 1955 publikována takzvaná Griggova zpráva a zásady této zprávy byly věleny do nového archivního zákona z roku 1958 o veřejných písemnostech. Zákon poprvé upravoval zpřístupňování archiválií veřejnosti a to po padesáti letech od doby jejich vzniku. V roce 1967 je však vydán nový zákon, který tuto lhůtu změnil za padesáti let na dobu třicet let. Další důležitou normou, která nemá sice právní sílu, je British Standard číslo 5454 Ukládání a vystavování archivních dokumentů z roku 1977. V roce 1989 došlo k druhému vydání, jež bylo doplněno a v roce 2000 došlo k dalšímu a zatím poslednímu doplnění normy. Anglického archivnictví se dotýkali i jiné zákony, jako například vyhláška z roku 1962 Local Government Records, dále vyhlášky o místní správě z roku 1972, zákon na ochranu dat z roku 1998 nebo zákon o svobodném přístupu k informacím s platností od roku 2005¹⁴⁴.

Francie

První zákon, který upravoval archivnictví, byl ve Francii vydán v roce 1794. Dlouhou dobu Francie postrádala řádný archivní zákon, ale dočkala se ho roku 1979. Tento zákon lépe vymezoval kompetence jednotlivých složek v oblasti systému archivů, definoval pojem archiv a hlavně vymezil rozdíl mezi archivy veřejnými a soukromými. Je doplněn dekrety z roku 1979 o archivech sektoru obrany, o kompetencích a kooperaci složek veřejných archivů, o zpřístupňování dokumentů z veřejných archivů a o archivech soukromých. Tento zákon platil až do roku 2008¹⁴⁵. V roce 2008 došlo k jeho novelizaci pod číslem 2008 – 696.

---

¹⁴³ URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

¹⁴⁴ MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictvi%3CAD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

¹⁴⁵ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

Francouzské archivnictví tak v dnešní době na základě novely vypadá následovně. Francouzský archivní zákon neobsahuje na rozdíl od českého zákona žádné ustanovení o organizaci archivnictví, které ponechává na právních normách nižšího stupně. Francouzské veřejné archivy patří do působnosti ministerstva kultury a jsou řízeny Ředitelstvím francouzských archivů, které předkládá ministrowi návrhy hlavních opatření ve vztahu k archivům, zajišťuje a kontroluje dodržování právních norem a odborných úkolů a zastupuje státní správu s kontrolní pravomocí vůči veřejným i soukromým archivům¹⁴⁶.

Německo

Archivnictví v Německu je v rukou jednotlivých spolkových zemí nebo samostatných zřizovatelů archivů. Za typické znaky Německého archivnictví můžeme označit například to, že jsou striktně odděleny oblasti státní provenience úřadů a organizací veřejných, ale nestátních a archiválií soukromého charakteru, na rozdíl od našich archivů. Ani spolkový archiv, ani archivní orgány jednotlivých zemí nemají žádná řídicí či dohlížecí práva vůči archivům komunálním, církevním, hospodářským, archivům politických stran či spolků a už vůbec vůči písemnostem soukromého původu¹⁴⁷. Jak už bylo řečeno, tak neexistuje žádná právní norma společná pro všechny, ale některé spolkové zákony se archivních záležitostech v určité míře dotýkají. Jedná se například o zákon z roku 1957 o ochraně národních kulturních statků, o zákon o podpoře německého filmu z roku 1979, o zákon o ochraně dat, dále pak resortní směrnice spolkových úřadů, například vyhláška spolkového ministerstva pošt a spojů o vyřazování spisů a příslušnosti státních archivů z roku 1983. Dnem 15.1. 1988 vstoupil v platnost spolkový zákon o zabezpečení a využití archivního fondu Spolkové republiky, zkráceně nazývaný Bundesarchivgesetz. Zákon je určen sice pro Spolkový archiv a spolkové orgány, ale některé z jeho paragrafů se týkají zemských, samosprávních a dalších veřejných archivů. Zákon má celkem 13 paragrafů. Archivnictví je řízeno v jednotlivých státech rozdílnými rezorty, jako ministerstvem vnitra, ministerstvem kultury, ministerstvem vědy, školství, vyučování, úřadem předsednictva vlády nebo šéfem senátu. Pro řízení a správu archivů jsou v různých zemích vytvořeny různé orgány. Například v Bavorsku je to Generální ředitelství státních archivů, v Bádensku – Württembersku Zemské archivní ředitelství státních

---

¹⁴⁶ INDRA, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398

¹⁴⁷ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

archivů, v Rýnsku – Falci Zemská archivní správa¹⁴⁸. V současné době se připravuje nový spolkový zákon, který má být součástí velkého projektu zákonů informační společnosti.

Rakousko

V Rakousku neexistuje žádná jednotná právní norma platná pro všechny archivy. Rakouský státní archiv se řídil jinými předpisy a zemské archivy měly na starosti příslušné zemské vlády. Různé vyhlášky, předpisy a zákony spojené s archivnictvím se začaly objevovat spíše až v sedmdesátých letech 20. století. Dřívější zákony, co stojí za zmínku je například zákon ze 7. října 1920, kdy došlo ke zřízení archivního úřadu, který byl podřízen vládě státu. V roce 1938 na základě zákona o Východní marce byl zřízen Říšský archiv ve Vídni, ale v roce 1945 byl na základě zákona zřízen Rakouský státní archiv a v roce 1983 byl k němu připojen Archiv republiky.

V Rakousku byl zahájen legislativní proces docela pozdě, a to až v roce 1997, přičemž není doposud dokončen. Rakouskou má zatím pro tuhle oblast Spolkový archivní zákon takzvaný Bundesarchivgesetz, s přesným názvem (tak jak je v zákoně) Bundesgesetz über die Sicherung, Aufbewahrung und Nutzung von Archivgut des Bundes, což v překladu znamená Spolkový zákon o ochraně, uchování a využívání archivních záznamů země. Je určen pro tři celkem z devíti spolkových zemí¹⁴⁹. Tento spolkový zákon vešel v platnost v roce 1999. Další předpisy a zákony týkající se archivnictví jsou například spolkové vyhlášky o archiváliích, kancelářský řád 2004, zákon o ochraně osobních údajů 2000 a další předpisy¹⁵⁰.

---

¹⁴⁸ INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

¹⁴⁹ SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

¹⁵⁰ KONRATH, Berthold. Digitální archivace, elektronické spisy a správa životního cyklu dokumentů v Rakouském státním archivu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59 č. 3, s. 241-252. ISSN 0004-0398

8. Perspektiva současného archivnictví

Archivnictví se v Evropě od druhé světové války značně změnilo, ať už díky archivním zákonům v jednotlivých zemích, především v sedmdesátých letech nebo v důsledku rozvoje výpočetní techniky v letech posledních. Budoucnost dnešního archivnictví je ukryta jak ve stále se rozvíjejících mezinárodních standardech, tak v rozvíjející se mezinárodní spolupráci, prostřednictvím mezinárodních institucí sdružující archiváře a řešící archivní problémy po celém světě, ale hlavně v procesu digitalizace archivů a jejich archiválií.

8.1. Perspektiva archivnictví v celosvětovém rámci

Archivnictví na poli celosvětovém je záležitostí především mezinárodních uskupení, jejich programů, projektů a standardů. Asi nejdůležitější mezinárodní organizací představuje MAR¹⁵¹. Od roku 1948 kdy vznikla, mnohé vykonala, významným způsobem přispěla k rozvoji norem, a tím i archivů. Ale i tak se musí na základě politických, ekonomických a technologických změn neustále přizpůsobovat. Na základě Konsensusu z Curacao z roku 2006 by se MAR měla stát organizací se solidní skupinou vedoucích, která bude naslouchat svým členům a partnerům. Na základě spolupráce s velkým počtem různých organizací bude více viditelná, jak ve veřejném, tak soukromém sektoru. Základ chce položit na procesu dlouhodobého strategického plánování a toto plánování musí mít detailní plán činností na další dva roky.¹⁵² Co se týče oblasti mezinárodních standardů, tak se v poslední době zabývala kromě standardů ISAD a ISAAR, novějším standardem ISDIAH – International Standards for Describing Institutions with archival Holdings. Jedná se o standard, který je určen k popisu archivních institucí, jehož cílem je poskytovat badateli nejen informaci o archivní pomůcce, ale i o instituci spravující dané archiválie, dále o otevíracích hodinách, službách atd. Jednoduše se jedná o standardizaci údajů z původců o fondech, které jsou zpřístupněny pomocí webu a poskytují badatelům praktické informace. Všeobecně lze říci, že se jedná o jednoduchý standard, jehož aplikace by nebyl problém ani pro české archivy¹⁵³.

V Evropě hraje důležitou roli Evropská skupina pro archivnictví, která za poslední roky splnila úkoly, jež slíbila: posílení archivní spolupráce v Evropě, úkoly v oblasti ochrany archivů a předcházení jejich poškození, dále v oblasti interdisciplinární spolupráce, v oblasti

---

¹⁵¹ Mezinárodní archivní rada

¹⁵² Mezinárodní archivní rada tváří k budoucnosti: Konsensus z Curacao 2006. [Z franc. přel.]: Babička, Václav. *Archivní časopis*. 2007, roč. 57 č. 4, s. 270-272. ISSN 0004-0398

¹⁵³ MACEK, Oskar - WANNER, Michal. 16. kongres Mezinárodní archivní rady v Kuala Lumpur, 21.-27. 7. 2008. *Archivní časopis*. 2008, roč. 58 č. 4, s. 289-307. ISSN 0004-0398

elektronických dokumentů a archivů, dále pak vytvoření a správy internetového portálu pro dokumenty a archivy v Evropě a další. Na základě úspěchu stanovila pět dalších úkolů do budoucna. Vytvoření evropské směrnice o opakovaném použití informací veřejného sektoru. Vztah mezi přístupem k archivům na místě a elektronickým přístupem. (Této otázce bude věnovat studii a bude se zabývat dopadem na měnící se rovnováhu mezi přístupem k archivům na místě a elektronickým přístupem na evropské archivní služby). Další bod, kterým se bude zajímat, se týká uchovávání digitálních záznamů, jeho důsledky pro veřejnou správu a společnost a změna role archivů. Jelikož vzrůstající využívání nových technologií má zásadní dopad na veřejnou správu, na způsob správy informací atd. Řádná správa a elektronická veřejná správa (takzvaný E-government a digitální uchování záznamů) promění mnoho tradičních zásad a postupů v archivnictví. Dále chce vytvořit evropskou síť odborníků a plán pro vytvoření špičkového střediska evropských archivářů. Digitalizace ovlivní nejen postupy v archivnictví, ale i úlohu jakou hrají archiváři ve veřejné správě a ve společnosti¹⁵⁴.

8.2. Perspektiva českého archivnictví

Jakým směrem se ubírá české archivnictví, bych chtěl ukázat na příkladu projektu s názvem Národní digitální archiv (dále jen NDA). Nárůst výpočetní techniky úzce souvisí i spotřebou archivace digitálních dokumentů. K ukládání, uchovávání a následnému zpřístupňování těchto dokumentů panuje určitá skepse. Vznikají a rozvíjí se projekty typu eJustice, eGovernment, z jejichž činnosti vzniká velké množství digitálních dokumentů, které je třeba uchovat pro budoucnost. Proto při Národním archivu v Praze vzniká pracoviště pro dlouhodobé uchovávání a zpřístupňování dokumentů v digitální podobě nazývané též jako Národní digitální archiv. Jeho úkolem je kromě jiných věcí, odpovědět na otázku: Jak nakládat s digitálními dokumenty, aby byly i s dostupem času dostupné a důvěryhodné¹⁵⁵. Vedle toho probíhá i digitalizace papírových dokumentů, přičemž je kladen důraz většinou na matriky v jednotlivých oblastních archivech nebo na evidenci obyvatel. Probíhá přísný výběr, protože kdyby se měli digitalizovat všechny archiválie z depozitářů, tak by to podle Evy Drašarové trvalo 300 let¹⁵⁶.

Plný provoz NDA je plánován na rok 2014, úředníkům i veřejnosti by měly být archiválie dostupné i v elektronické formě. Projekt, jež má stát 467 milionů korun je z 85% financován

---

¹⁵⁴ Sdělení komise. In: *EUR - Lex* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0500:FIN:CS:HTML>

¹⁵⁵ BERNAS, Jiří. Národní digitální archiv. *Knihovna* [online]. 2009, roč. 20, č. 1, s. 22-29 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna91/bernas.htm>>. ISSN 1802-8772.

¹⁵⁶ Digitalizace všech dokumentů by nám trvala asi tři sta let. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalizace-vsech-dokumentu-by-nam-trvala-asi-tri-sta-let.aspx>

ze strukturálních fondů EU. Jen na základech za dojíždění a časových úsporách má badatelům NDA ušetřit 92 milionů korun ročně. Jiří Bernas, manažer projektu říká, že v NDA bude během prvních deseti let uloženo přibližně 51 milionů digitálních a digitalizovaných dokumentů o celkové velikosti 10208 TB. NDA je součástí tak zvaného Smart Administration. Jedná se o vládní strategii, která podporuje projekty směřující k lepší veřejné správě. Na jeho základě budou občané moci získat potřebné informace prostřednictvím internetu. Archiválie budou dostupné z jakéhokoliv místa a ušetří se drahocenný čas. Dále se pak sníží náklady na archivaci dokumentů v tradiční listinné podobě. Bez elektronické archivace by ztratily elektronické dokumenty hodnotu a nedaly by se využít pro chod veřejné správy. Na své důležitosti nabývá i na základě rovnoprávného postavení papírových a elektronických dokumentů, což je podloženo legislativou. Jiří Bernas dodává: „*NDA je třeba chápat jako specializované pracoviště Národního archivu zajišťující technickou stránku digitální archivace, zachování a čitelnost dokumentů a přístup k nim. Odborná archivní péče o dokumenty zůstane v gesci příslušných veřejných archivů.*“¹⁵⁷ Jaké ohlasy a k jakým větším změnám dojde, ukáže až praxe a čas.

---

¹⁵⁷ Národní digitální archiv bude šetřit stamiliony i kilometry. In: *Euro* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/detail.jsp?id=5812>

9. Závěr

Archivnictví si za svou dobu existence prošlo mnoha etapami. V evropském prostředí se začalo pořádně formovat především po druhé světové válce, kdy došlo k velkým změnám a oblast archivnictví byla upravována novými zákony. Archivnictví není v Evropě jednotné, státy mají rozdílnou organizaci správy, jiné zákony i rozdílný přístup ke vzdělání archivářů, a proto jsem musel popsat každý stát zvlášť. Snažil jsem se vystihnout, jak funguje archivnictví ve státech, kde mají jednotnou správu, s jedním ústředním zákonem platícím pro celou zemi, jako v České republice nebo ve Francii a jak funguje archivnictví ve státech, kde mají správu federativního typu, jako Německo a Rakousko, kde je možné upravit spolkovou normu pro společné oblasti zájmu, přičemž každá jednotlivá země si v rámci federace řídí archivnictví a vydává zákony sama. Určitá nejednotnost se jeví i v přístupu k archivnímu vzdělání. Například v Německu existují archivní školy, oproti tomu v Anglii jsou zřízeny pouze archivní kurzy při univerzitách.

V důsledku globalizace a neustálého vývoje nových technologií, dochází od devadesátých let k prohlubování archivní spolupráce v rámci Evropské unie. Začaly vznikat mezinárodní organizace a instituce jako Evropská archivní rada, která sdružuje odborníky ze všech členských států Evropské unie nebo Evropské byro národních archivářů, sdružující představitele národních archivů, archivních správ a ředitelství členských a přistupujících zemí Evropské unie. Na poli celosvětovém existuje Mezinárodní archivní rada, která sdružuje archivní odborníky po celém světě a snaží se chránit celosvětové archivní dědictví. Z činnosti těchto organizací pak vznikají mezinárodní standardy, které jsou využívány po celém světě. V českém prostředí využíváme standardu MoReq2, jedná se o Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů, který je v současné době používán po celé Evropě.

V důsledku nárůstu výpočetní techniky ve všech oblastech života, nastává potřeba digitální dokumenty archivovat. V našem prostředí vznikají různé projekty jako eJustice, eGovernment. Z jejich činností vznikají elektronické dokumenty, které je třeba uchovat. Z této příčiny dochází v posledních letech k větší míře digitalizace archivů, přičemž v českém prostředí by měl být dokončen Národní digitální archiv v roce 2014.

Musím podotknout, že se jedná kvůli rozsahu práce jen o stručný pohled na dané téma. Snažil jsem se především vystihnout, jak archivnictví funguje v ostatních evropských zemích, ve Francii, Rakousku, Německu, Anglii a poukázat na nové trendy a aspekty ovlivňující vývoj současného evropského archivnictví, přičemž budoucnost dnešního archivnictví je ukryta ve stále se rozvíjejících standardech, mezinárodní spolupráci a procesu digitalizace archivů.

Prameny a literatura

Tištěné zdroje

Časopisecké články

INDRA, Bořivoj. O novém francouzském archivním zákonu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59, č. 4, s. 337-351. ISSN 0004-0398.

KOLLMANN, Josef. Francouzský archivní zákon. *Archivní časopis*. 1980, roč. 30, č. 3, s. 161-165. ISSN 0004-0398.

MIKOLETZKY, Lorenz. Rakouské archivnictví - včera, dnes a zítra. *Archivní časopis*. 1994, roč. 44, č. 2, s. 65-78. ISSN 0004-0398.

KONRATH, Berthold. Digitální archivace, elektronické spisy a správa životního cyklu dokumentů v Rakouském státním archivu. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59 č. 3, s. 241-252. ISSN 0004-0398.

INDRA, Bořivoj. Výstavba archivních budov v Británii. *Archivní časopis*, 1996, roč. 46, s. 74. ISSN 0004-0398.

ŠTROBLOVÁ, Helena. Anglosaské archivnictví očima pracovníka okresního archivu. *Archivní časopis*, 1995, roč.45, č. 1, s. 39. ISSN 0004-0398.

ČTRVNÍK, Mikuláš . Nové sídlo francouzského Národního archivu: Pierrefitte-sur-Seine. *Archivní časopis*. 2010, roč. 60, č. 4, s. 395-401. ISSN 0004-0398.

INDRA, Bořivoj. Největší archiv v Evropě. *Archivní časopis*. 2009, roč. 59 č. 4, s. 352-354. ISSN 0004-0398.

MACEK, Oskar - WANNER, Michal. 16. kongres Mezinárodní archivní rady v Kuala Lumpur, 21.-27. 7. 2008. *Archivní časopis*. 2008, roč.58 č. 4, s. 289-307. ISSN 0004-0398.

SIMKOVIČOVÁ, Jana. Mezinárodní vztahy československého a českého archivnictví po roce 1918 do současnosti. *Sborník archivních prací*. 2009, roč. 59 č. 2, s. 315-440. ISSN 0004-0398.

Příspěvky ze sborníků

MUSILOVÁ, Milada. Francouzské archivnictví. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 2, s. 215-225. ISSN 0036-5246.

UBÁNKOVÁ, Libuše - WURMOVÁ, Milada. Rakouské archivnictví a jeho vývoj v letech 1945-1955. *Sborník archivních prací*. 1958, roč. 8, č. 1, s. 154-168. ISSN 0036-5246.

INDRA, Bořivoj. Archivnictví ve Spolkové republice Německo. *Sborník archivních prací*. 1991, roč. 41 č. 1, s. 113-149. ISSN 0036-5246.

URBÁNKOVÁ, Libuše. Archivnictví ve Velké Británii. In *Sborník archivních prací*. 1962, roč. 7, č. 1, s. 256-270. ISSN 0036-5246.

ŠTROBLOVÁ, Helena. Anglosaské archivnictví očima pracovníka okresního archivu. *Archivní časopis*, 1995, roč.45, č. 1, s. 39. ISSN 0004-0398.

Monografie

ŠAMBERGER, Zdeněk: *Studie k dějinám Československého archivnictví*. Praha, Národní archiv 2005, s. 110. ISBN – 80-86712-23-0.

Právní předpisy

Zákon 499/2004 sb. Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

Elektronické zdroje

Kde nás najdete. *Národní archiv* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.nacr.cz/A-onas/kde.aspx>

DUREC, Ivo; KAŠUBOVÁ, Marie; KRÍŽOVÁ, Lucie. Francouzské archivy pokořeny českými archiváři. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 9 [cit. 25.03.2012]. Dostupný z <http://www.ikaros.cz/francouzske-archivy-pokoreny-ceskymi-archivari>

ARCHIVE MINISTERIELLES. *Archives nationales d'Outre-mer* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.archivesnationales.culture.gouv.fr/anom/fr/Presentation/Archives-ministerielles.html>

Archiv der Republik. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6146/default.aspx>

Haus-, Hof- und Staatsarchiv - Information in brief. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6150/default.aspx>

Allgemeines Verwaltungsarchiv, Finanz- und Hofkammerarchiv. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6142/default.aspx>

Kriegsarchiv - Information in brief. In: *Österreichisches Staatsarchiv* [online]. 2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://oesta.gv.at/site/6154/default.aspx>

Geschichte des Bundesarchivs. In: *Das Bundesarchiv* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.bundesarchiv.de/bundesarchiv/geschichte/index.html.de>

Organisation. In: *Das Bundesarchiv* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.bundesarchiv.de/bundesarchiv/organisation/index.html.de>

Who we are. In: *The National Archives* [online]. 2011 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/about%5Cwho-we-are.htm>

Historical Manuscripts Commission. *The National Archives* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/information-management/projects-and-work/hmc.htm>

Her Majesty's Stationery Office. *Answers* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.answers.com/topic/her-majesty-s-stationery-office>

Archival policy. In: *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/transparency/archival_policy/index_en.htm

Archivy EU. In: *Evropská unie* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/documentation/archives/index_cs.htm

O parlamentu. In: *Evropský parlament* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/009cd2034d/In-the-past.html>

Archives. *Consilium* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/documents/archives?lang=en>

Historical archives. *European Commission* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/historical_archives/index_en.htm

Archivy EU. In: *Evropská unie* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/documentation/archives/index_cs.htm

Evropská centrální banka. *Eurosystem* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

The historical archives of the EIB at the European University Institute of Florence. *European Investment Bank* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.eib.org/infocentre/publications/archives/index.htm?lang=en>

MAREŠOVÁ, Žaneta. *Archivnictví v Anglii: The Society of Archivists*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/109780/ff_b_b1?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Darchivnictv%C3%AD%20agenda:th%26start%3D1. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.

About ICA. *International council on archives* [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/archive/intro/html/index.cs.html>

Specifikace MoReq2: Modelové požadavky pro správu elektronických dokumentů. Bruxelles-Luxembourg, 2008. Dostupné z: http://www.project-consult.net/files/MoReq2_Czech_translation.pdf

MoReq2 - spolupráce českých archivářů na tvorbě standardu pro elektronickou spisovou službu. *Ministretvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/moreq2-spoluprace-ceskych-archivaru-na-tvorbe-standardu-pro-elektronickou-spisovou-sluzbu.aspx>

Sdělení komise. In: *EUR - Lex* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0500:FIN:CS:HTML>

BERNAS, Jiří. Národní digitální archiv. *Knihovna* [online]. 2009, roč. 20, č. 1, s. 22-29 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna91/bernas.htm>. ISSN 1802-8772.

Digitalizace všech dokumentů by nám trvala asi tři sta let. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalizace-vsech-dokumentu-by-nam-trvala-asi-tri-sta-let.aspx>

Národní digitální archiv bude šetřit stamiliony i kilometry. In: *Euro* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/detail.jsp?id=5812>

Pomocné zdroje

ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 139 s. ISBN 80-210-2216-7.

SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Archivní teorie a metodika*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Vývoj archivů a jejich institucionalizace v českých zemích (v evropském kontextu)*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně

SULITKOVÁ, Ludmila. *Archivnictví a spisová služba: Ochrana archiválií a archivní legislativa*. Ústí nad Labem, 2009. Dostupné z: <http://ff.ujep.cz/archivnictvi/>. Skriptum. Universita Jana Evangelisty Purkyně.

Resume

The Archiving went through many stages of development during its lifetime. It didn't start fully developing up until after second world war. New laws have formed archiving in to the shape as we know it today. Because archiving is not unified across the Europe due to different methods of managing archiving, different laws and different education systems of archivist, I wanted to describe archiving methods in each state separately. I tried to point out differences between archiving systems with central management and one law for the whole state – like in the Czech Republic or France, and states with federal system of archiving – like Germany or Austria, where each federal state has its own archiving methods and its own laws. Even archivist education system is not unified. In Germany, there are special archivist schools, while England has only university courses.

Due to globalization and development of new technologies, cooperation between archivists deepens in the European Union. New European archiving advisor committee has been set up. This committee consists of experts from all member states of European Union. Also new European office of national archivist has been set up. This office unites representatives of all national archives and their management of all EU member states including those who are in the process of joining EU. On the world stage there is International archivist advisor group, which represents archivist from all around the world. This advisor group helps develop new international archiving standards. MoReg2 is most used archiving standard in Czech Republic. This standard is currently used all over the Europe.

Due to computerization in all aspects of human life, the need for digital archiving is rising. New government projects like eJustice or eGovernment are producing huge amount of digital documents, which require archiving. Thanks to these initiatives, more and more archives are being digitalized. Czech National digital archive is due to completion in 2014.

Future of archiving is in new archiving standards, international cooperation and digitalization of archives.

Přílohy

Obrázek 1. Budova Národního archivu v Paříži ve čtvrti Marais

Obrázek 2. Areál Národního archivu v Londýně

Obrázek 3. Budova Spolkového archivu v Koblenz

Obrázek 3. Budova Rakouského státního archivu ve Vídni

